National Library 55253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A 0N4

National Library Bibliothèque Nationale
NEWSPAPER SECTION DES JOURNAUX

Second class mail registration number — 1??

VABA EESTLANE

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 39 (2771) XXX aastakäik

Teisipäeval, 26. mail 1981 — Tuesday, May 26, 1981

Üksiknumbri hind 50 centi

Rahvuslik tuli leegitseb Baltikumis

Taani ajakirjaniku muljeid Baltikumist

STOKHOLM (EPL) — Rahvuslik tuli leegitseb Baltikumis, oli taani ajakirjaniku Leif Daviseni mulje kolm nädalat kestnud ringreisist Balti riikide pealinnades — Tallinnas, Riias ja Vilniuses. Daviseni muljeid ja intervjuusid vahendas rootsi kuulajaskonnale riksradio programm nr. 1.

Kahjuks ei vaadelnud ta programmis eestlasi, lätlasi ja leedulasi eraldi, vaid põimis nad kokku vaadeldavate alade viisi. Ta andis sõna okupatsiooni tegelastele, ent oli samal ajal küllalt hästi informeeritud tegelikust olukorrast, nii et programm ei saanud sellistele programmidele nii tavalist nõukogude propaganda kallakut. Ta sundis okupatsiooni ametisikuid vastama ka nn. „õrnadele küsimustele",

mida need tegid põiklevalt või siis probleeme lihtsalt eitades.

Nii näit. eesti plaanikomisjoni juht Gustav Tõnspoeg ei tahtnud käsitleda 40 eesti haritlase avalikku kirja Pravdale ja nõukogude võimuasutustele — ta väitis vaid, et „enamus eesti rahvast pole kirja sisuga nõus", jättes täpsustamata millises osas. Reporter, valgustades käimasolevat venestamist, selle põhjusi ja kohalike rahvaste kartusi enesesäilitamise osas, nimetas kirja „Eesti Chartaks" tshehhi kuulsa charta eeskujul. Kirjas tsiteeriti ja räägiti mulluseist õpilasrahutusist.

Suur osa reportaazhi sisust oli meile tuttav: et Baltikum on praeguses N. Liidus jõukaim osa, kuid sellegi poolest valitseb rahvuslik rahulolematus, mida peegeldavad nii kiri kui noorte rahutused, Mart Nikluse ja Jüri Kuke protsess jne.

Noorte meeleavalduse tagapõhjaks olnud peale rahvuslike vastuolude veel vene naise nimetamine eesti haridusministri kohale ja laialdaselt esinev keskkonna saastamine.

Muuhulgas esines reportaazhis ka prof. Paul Ariste, kes oli rahvuslikus osas optimist ja väitis, et osa Eestisse tulnud venelasi ümberrahvustub eestlasteks.

Läti välisministri abi, Stokholmis APN-i kirjasaatjana töötanud Nikolajs Nejmans vastas küsimustele „poola mõjude" suhtes, et midagi taolist poola Solidariteediga ei saa Lätis kõne alla tulla, olud olevat niivõrd erinevad.

Leedu peapiiskopilt küsiti, mida ta arvaks paavsti külastuse kohta Leedusse. Vastused olid lühikesed, muuseas olevat poolakad palju temperamentsemad, taolist tormilist vastuvõttu polevat Leedus oodata, kui paavst ka peaks tulema.

Riia teatridirektorilt küsiti, kas teatrites esitatakse ühiskonnakriitilisi teoseid. Vastus: See pole vajalik, pole midagi kritiseerida.

Ametlik statistika valetab mitmes osas, mainitakse reportaazhis. Aga erilist tähelepanu polnud juhitud asjaolule, et Baltikumi rikkalikust produktsioonist põllumajanduse ja energia alal väga vähe jääb Baltikumi enda jaoks.

Eestis ei tunnistatavat Rootsis tehtud piiblitõlget, vaid nõutavat, et Eestis endas tehakse uus tõlge, seda õieti selle tõttu, et Rootsist ei lubata piibleid Eestisse viia, (toim.).

Reportaahz lõppes lausega eesti noorelt. Läänes arvatakse, et rahutused võivad puhkeda enne kõike N. Liidu islamiusulistes osades. See polevat sugugi kindel. Rahutused võivat puhkeda ka Baltikumis.

Paavst väljapool hädaohtu

ROOMA — Paavst Johannes Paul II arstid kinnitavad, et paavst on juba nii hästi paranenud oma kuulihaavadest ja operatsioonidest, mis võimaldab kinnitada, et ta on täiesti väljaspool hädaohtu. Paavst peab siiski jääma veel mõneks ajaks haiglasse ravile. Kiiresti paranevad oma haavadest ka kaks ameeriklannat — Rose Hall ja Ann Odre, kes said paavsti tulistamise ajal raskesti haavata.

Rootsi laenab USA-st 500 miljonit dollarit

NEW YORK — Grupp Ühendriikide pankasid kavatsevad laenata Rootsile 500 miljonit dollarit. Laen on ebatavaline, kuna see on seotud Ühendriikide põhiprotsendiga — riiklike laenude puhul rakendatava n.ö. Libor-protsendiga. Rootsi valitsus on huvitatud ärisuhete loomisest Ühendriikide pankadega, millised on pikemat aega olnud eemal Europa turgudest. Laen tuleb tõenäoliselt tasumisele seitsme aastaga, millele antakse neli jatkuaega.

T.E. Täienduskeskkooli lõpuaktusel anti üle õpilastele eesti organisatsioonide poolt stipendiumeid. Pildil T.E. Ühispanga president J. Künnapuu andmas ümbrikku üle Juta Metsalale (paremal), tema kõrval Mia Tein ja kõnepuldis koolikomitee esimees H. Lupp. Foto: Vaba eestlane

Tervishoid kallimaks, tulumaks suuremaks

Ontario valitsus tegi teatavaks riigi uue eelarve

Ontario konservatiivne valitsus esitas möödunud teisipäeval parlamendis oma uue eelarve, mis viitab mitmes sektoris elukallduse suurenemisele. Nii tõotab majandusminister Frank Miller uues eelarves tulumaksu ja tervishoiukindlustuse preemiate suurendamist ning maksude tõstmist bensiinilt, tubakasaadustelt ja alkohoolsetelt jookidelt. Minister mainis, et valitsus on veel kaugel tasakaalu viidud eelarvest, kuid seekordne eelarve kujutab endast suuremat pingutust selles suunas.

Minister mainis, et müügimaks jääb esialgu muutmatuks — praegusele 7 protsendile, kuid et valitsus kaalus tõsiselt paljude nende esemete maksustamist, mis praegu ei kuulu müügimaksu alla.

Siia kuuluvad näiteks laste rõivad ja jalanõud, kaevanduste masinad ja teised artiklid.

Uue eelarve kohaselt pääsesid maksude tõstmisest ärilised ettevõtted, kuna valitsuse poliitika kohaselt tuleb julgustada kapitali investeerimist äritegevusesse.

Mis puutub tervishoiukindlustuse OHIP'i preemiate tõstmisesse, siis on siin tõus kalkuleeritud 15 protsendile. Nüüd maksab perekond aastas kindlustuse preemiat 552 dollarit ja üksikisik 276 dollarit.

Provintsi tulumaksu suurendati seniselt 44 protsendilt 48 protsendile põhilisest föderaalsest maksust.

20.000 dollarilise aastase sissetulekuga üksikisikule teeb see nädalas maksude suurenemist 2.25 dollari võrra.

Bensiinilt ja diiselõlilt suurendati maksu 1 cendi võrra liitrilt, sigarettide hind tõusis 20 sigareti suuruselt pakilt 5 cendi võrra, 24 pudeli suurune õllekast maksab nüüd 45 centi rohkem, kanada ja importeeritud kangematelt alkohoolsetelt jookidelt suurendatakse makse 20—25 cendi võrra 25-untsiliselt pudelilt

ning autojuhiluba maksab nüüd kolme aasta kohta 15 dollarit senise 9 dollari asemel.

Kõrgendatud tulumaks hakkab kehtima käesoleva aasta 1. juulist, kõrgemad tervishoiukindlustuse preemiad 1. oktoobrist, bensiinihind ja tubakasaadused tõusid hinnas koheselt. Õlu läheb kallimaks alates 1. juunist, kuna tugevamate alkohoolsete jookide hinnad tõusevad alates 20. juulist.

Lahing Barcelona pangahoones

Politsei eriüksused võitluses terroristidega

BARCELONA — Barcelonas vallutasid politsei eriüksused äkkrünnakuga Barcelonas Banco Central'i pangahoone, kus terroristid hoidsid kinni üle 70 pantvangi. Kõik vangid pääsesid vigastamatult kuid üks terroristidest sai tulevahetusel surma. Esialgu levitati andmeid, et tegemist on äärmiste parempoolsete terroristidega, kes tahavad Hispaanias uuesti kehtestada Franco parempoolset diktatuuri, kuid hiljem selgus, et pantvangide võtjaiks olid anarhistid.

Terroristid võtsid pangahoone ülevõtmisel esialgu üle 200 pantvangi, kuid vallutajad vabastasid ühe osa vangidest ja teisel osal õnnestus põgeneda.

Pangahoone vallutamisoperatsioonist ja pantvangide võtmisest võtsid osa 11 meest, kes olid relvastatud püstolitega ja lõhkeainetega.

Terroristid nõudsid nende nelja hispaania ohvitseri vabastamist, kes mõni aeg tagasi organiseerisid Hispaania parlamendi ülevõtmise ja nõudsid Franco rezhiimi uuesti kehtestamist. See jättis valitsusvõimudele mulje, et tegemist on parempoolsete terroristidega.

Terroristid vallutasid kuuekorruselise pangehoone möödunud laupäeval, kinnitades ühtlasi, et nad paigutavad hoonesse ka lõhkeaineid ja lasevad maja õhku kui nende nõudmisi ei täideta.

Läbirääkimistel valitsusvõimudega loobusid terroristid lõpuks nõudmisest nelja parempoolse ohvitseri vabastamiseks, kuid taotlesid lennukit maalt lahkumiseks.

Hispaania valitsus ei alistunud nendele nõudmistele ja saatis kohale oma politsei eriüksused, kelledest osa hiilis pangahoonesse koos lõhkeainete ekspertidega. Politsei ja terroristide tulevahetuse kestel õnnestus paljudel pantvangidel juba enne terroristide vangistamist põgeneda.

Kolmas näljastreigi ohver

Iiri Vabariikliku Armee aktiivsus suureneb

BELFAST — Põhja-Iirimaal, Belfasti lähedal asuvas vanglas, suri kolmas Iiri Vabariikliku armee liige näljastreigi tulemusena. Möödunud kolmapäeval teatati Raymond McCreesh'i surmast, kes oli ilma toiduta olnud 61 päeva.

Samal ajal näljastreikidega on IRA vastupanu Belfastis ja teistes Põhja-Iirimaa linnades suurenenud. IRA üksused mineerisid Belfasti lähedal ühe kõrvalise tee ja õhkisid briti sõdurite patrullauto,

mille tulemusena viis sõdurit said surma.

Väiksemaid kokkupõrkeid ning tulevahetusi IRA liikmete ning briti sõdurite vahel toimub pidevalt ning mõlemal poolel on olnud haavatuid.

Briti peaminister Margaret Thatcher mainis, et ta ei saa briti sõdurite tapjatele garanteerida mingisuguseid poliitiliste vangide õigusi kui need mehed kinni võetakse ja neile karistused määratakse.

Briti peaministri ja valitsuse range hoiak Iiri Vabariikliku Armee liikmete suhtes ei ole enam vastuvõetav isegi Põhja-Iirimaa protestantidele, kes taotlevad kokkuleppe saavutamist katoliiklastega ja Iiri vabariiklastega.

Metro linnapea Paul Godfrey Miss Tallinna zhüriis

18. kuni 21. juunini Toronto Eesti Majas toimuval Tallinn Festivalil on teatavasti kavas ka Miss Tallinna valimine. Ehkki kandidaatide registreerimise tähtpäevaks on 1. juuni, on nüüd valimisteks registreerinud juba kuus kandidaati, nagu teatab „Vaba Eestlasele" Miss Tallinna valimiste organisaator Kadi Kaljuste. Ühtlasi on selgunud, et viieliikmelise Missi valimise zhürii hulgas on ka Metro-Toronto linnapea Paul Godfrey.

Miss Tallinna valimine toimub Tallinn Festivali esimesel päeval — 18. juunil Toronto Eesti Maja suures saalis.

Seni on oma osavõttu valimistest teatanud kuus noort neidu — Karin Raus ja Inga Andersson USA-st ning Linda Järve, Riina Kaunismaa, Linda Paju ja Kai Tüll Torontost.

Miss Tallinnale on lubatud esimese auhinnana reisibüroo Kiwi Travel'i poolt lennureis Las Vegasesse.

Viieliikmelise zhürii koosseisu neli liiget on juba selgunud, kuna ühe liikme isik on veel lahtine. Zhüriisse kuuluvad Metro-Toronto linnapea Paul Godfrey, ajakirjanik Gary Dunford Toronto „Sun'ist", aupeakonsul I. Heinsoo ja Miss ESTO-80 Helle Leitham.

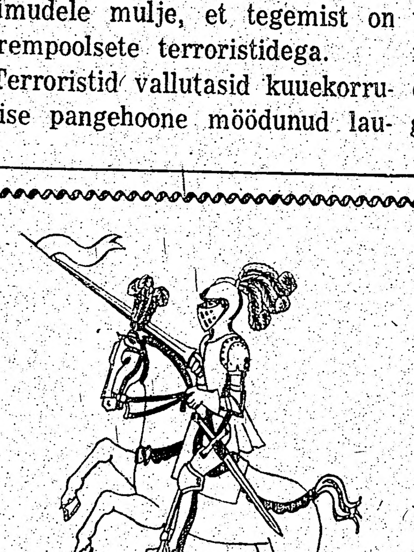

PASSID EELMÜÜGIL
OSTKE NÜÜD!

Passid on eelmüügil: E. Abistamiskomitees — Eesti Majas ★ Poko's — Mt. Pleasant ★ Poko's — College St. ★ Suomi Aitta — 2031 Yonge St. ★ Rooneem's Bakery — Queen St. ★ Läti Maja — 491 College St. ★ Eesti Kodu

EKK kultuurilaureaadid ja stipendiaadid
ESTO-80 diapositiivi-programm
Pianist Omar Danieli mini-kontsert
teisipäeval, 9. juunil kell 7.30 õ. Tartu College'is
EESTI KUNSTIDE KESKUSE KULTUURIFOND

KOHTUME KILLAMÄNGUDEL '81 8. AUGUSTIL 1981 MOONSTONE, ONTARIO

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St. Toronto.
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $38.—, poolaastas $21.— ja veerandaastas $11.—, kiripostiga aastas $61.—, poolaastas $33.— ja veerandaastas $17.—
TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $42.—, poolaastas $23.— ja veerandaastas $12.—. Kiripostiga USA-s: aastas $67.—, poolaastas $35.50 ja veerandaastas $18.50
LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $76.—, poolaastas $38.— ja veerandaastas $20.—
Aadressi muudatus 50 c. — Üksiknumbri hind 50 c.

FREE ESTONIAN
Published by Free Estonian Publisher Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto Ont. M6J 2H2

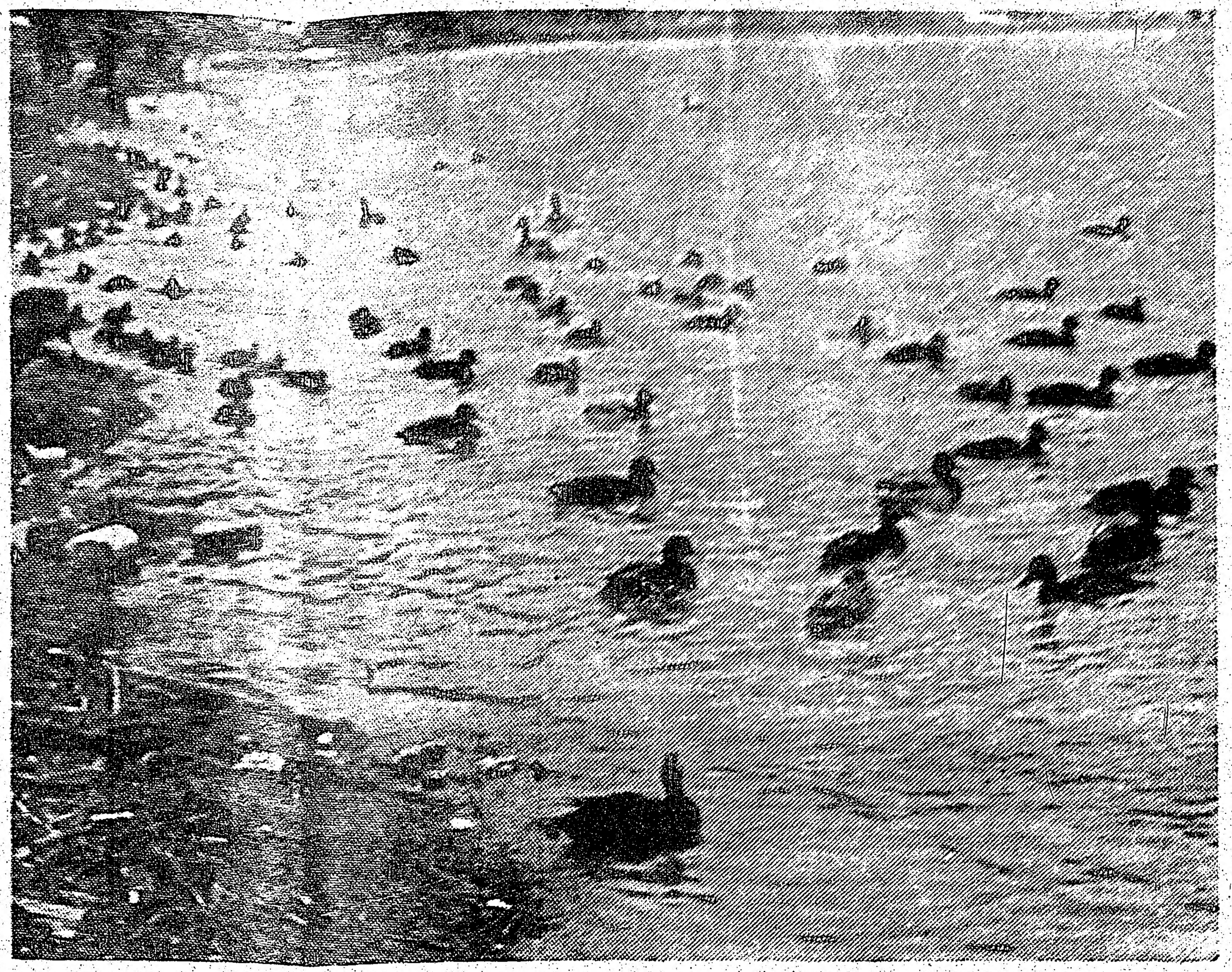

Kevadised veed panevad rõõmsalt liikuma suured pardiparved.

Haigi välispoliitika

Ühendriikide välisminister Alexander Haig mainis äsja Roomas toimunud NATO välisministrite kohtumise iseloomustuseks, et vaatamata mõningatele lahkarvamistele, mis esile kerkisid varem toimunud NATO kaitseministrite nõupidamisel, andsid Rooma nõupidamised terve rea positiivseid tulemusi ja kinnituse lääneriikide kaitseliidu tugevusele. Minister Haig tõstis eriti esile kokkuhoiutunde ja üksmeelsuse demonstratsiooni praegusel kriitilisel momendil, mil Ühendriikides on ametisse astunud uus administratsioon ja N. Liidu juhtkond võtab kõik abinõud tarvitusele, et Ühendriikide uue valitsuse ja ta liitlaste vahele lõhesid tekitada.

Haigi sõnavõtu taustaks on Roomas NATO riikide vahel sõlmitud kokkulepped, milledes realistlikult kajastusid Ühendriikide ja ta liitlaste seisukohad ja lähenemismoodused N. Liidu praegusele agressiivsele välispoliitikale. Ühendriikide diplomaatia suurte pingutuste tulemusena saavutasid minister Haig ja president Reagan nõupidamisel suure võidu, kuna NATO riigid andsid lubaduse riigikaitseks ettenähtud summade suurendamiseks, N. Liidu pealetungiplaanidele koordineeritud jõupingutustega vastu astumiseks ning suurema tähelepanu osutamiseks majanduslikult mahajäänud riikidele. Välisministrite nõupidamisel tõsteti eriti esile ka N. Liidu invasioon Afganistani ning nõuti vene vägede väljaviimist okupeeritud aladelt. Ühtlasi käsitati ka Poola küsimust ja avaldati N. Liidule hoiatus, et Poola okupeerimisel tuleb tal arvestada täieliku suhete katkestamisega lääneriikidega.

Roomas toimunud konverents oli kahtlemata eriti suureks saavutuseks välisminister Haigile, kelle positsioon Ühendriikides oli viimasel ajal temale suunatud rünnakute ja tema sõjamehelikult avameelsete ja sageli ka ebadiplomaatilike väljenduste tõttu kõikuma löönud. Välisministrite konverentsi tulemused kinnitavad, et Alexander Haigil on Euroopas parem nimi ja teda hinnatakse seal rohkem kui kodupinnal kus suur osa mõjuvõimsast ajakirjandusest on liberaalsete ringkondade kontrolli all, pooldades Haigi sirgejoonelise välispoliitika asemel Cyrus Vance kompromissi- ja järelandmispoliitikat või Henry Kissingeri ebamäärast sahkerdamist, kus piirijooned detente kontsessioonide ja nõukogude edasitungi piiramise poliitika vahel olid väga ähmased.

Ehkki Alexander Haig on Ühendriikide välisministri toolil olnud alles võrdlemisi lühikest aega, on tal välja kujunenud juba oma kindlad seisukohad ja arusaamad N. Liidus praegu valitseva olukorra ja Moskva kavatsuste kohta. Haig on veendunud, et N. Liit on nii ideoloogiliselt, majanduslikult kui ka poliitiliselt jooksnud umbtänavasse ning ei leia sealt enam väljapääsuteed. Sündmused näitavad, et Moskval on suuri probleeme Hiinas, Afganistanis, Vietnamis ja Poolas ning et paljud tunnusmärgid vihjavad kommunismi ajaloolisele allakäigule ja süsteemis esile kerkinud suurtele probleemidele.

Kuivõrd suurte raskustega tuleb tegeleda Moskva valitsusel, selgub juba selest, et venelastel tuleb hoida Hiina piiril 50 diviisi, neil tuleb pumbata Hanoi valitsuse ja vallutuste toetamiseks iga päev vietnamlastele 200 miljonit dollarit, jagada Kuubale lahkekäeliselt toetusi, võidelda lõppematut võitlust Afganistani partisanidega ja väriseda Poola sündmuste pärast. Välispoliitilised tagasilöögid on tihedalt seotud ka sisepoliitiliste raskustega ja majanduselu allakäiguga, kuna rahvale ei ole anda tarbekaupasid ning ka toiduaineid saada väga piiratud valikus ja vähesel määral.

Antud olukorras vajab Ühendriikide välispoliitika erakordselt kindlakäelist juhti, kes ei löö vankuma iga Moskva ähvarduse ja propagandakampaania ees. Haigil näib seda selgroogu olevat kuigi tal sealjuures tuleb sageli üsnagi ägedalt võitlust pidada oma sisepoliitiliste vastastega ja järelandmispoliitika toetajatega, kes eriti valusalt Haigi arvustavad tema Salvadori poliitika pärast, pooldades seal võimu libisemist marksistide kätte. Haig ütleb, et ta on teadlik maailmas toimuvatest muudatustest ja uute olukordade tekkimisest, kuid lahendust siin ei tule otsida vägivallategudega ja veriste revolutsioonidega vaid sammsammuliste sotsiaalsete reformidega ning kõigile võrdsete õiguste andmisega.

K. A.

Keel on rahvuse vaim ja eluõhk

Eesti Keele ja Eesti Kooli Aasta puhul kirjutanud Hildegard Rink

Eesti keel on eksisteerinud juba üsna kaua. Hoolimata sellest, et eestlased on olnud allutatud sajandeid võõra võimu alla, on eesti keel püsinud, on arenenud ilusaks ja kõlarikkaks. Kui veel polnud trükisõna, kandis keelt edasi suuline traditsioon. Näide sellest on meie rikkalik rahvaluule — rahvalaulud, rahvajutud, rahvatarkus, vanasõnad, rahvausk ja kombed. Eestlased on oma keelt armastanud. Juba meie varane luuletaja Kristjan Jaak Peterson küsib: „Kas siis selle maa keel laulu tules ei või taevani tõustes üles igavikku endale otsida?" Ka luuletaja Lydia Koidula ülistab oma emakeelt: „Ja minu emakeel sind kõrgeks kiita tahan ma surmatunnil veel".

Ometi olid need mõlemad luuletajad oma hariduse saanud saksa keeles, ja ka nende esimesed värsikatsed olid saksakeelsed.

Kui saabus aeg, kus eesti keelel oli tarvis tõusta kultuurkeelte tasemeni, leidus meil filolooge, kes mitmesuguste menetlustega, nagu sõnade liitmisega, tuletustõppudega, laenudega murretest ja soome keelest, ning lõpuks ka kunstlikult moodustatud sõnadega tõepoolest rikastasid meie keelt nii, et see oli küllalt selge ja paindlik igasugusteks väljendusteks. Johannes Aavik, see meie kõige tulihingelisem eesti keele arendaja ja uuendaja, kes eesti keelt tahtis kõigist teistest keeltest ilusamaks teha, ütleb: „Keel, see on rahvuse vaim, ta hing, ta eluõhk, mille kustumisega ta olemasolu lõpeb."

Et keel tõepoolest püsiks ühe rahvuse hingena ja eluõhuna, peaksid selle rahva liikmed oma emakeelt armastama ja teda puhtana hoidma.

Ja nüüd tulemegi ühe valusa küsimuse juurde siin võõrsil: Kas me oleme oma igapäevases keelepruugis oma emakeele puhtana hoidnud ja sellest küllalt lugu pidanud? Kas me oleme vaevaks võtnud oma kõnelustes õigeid sõnu ja väljendusi leida? Ma ei tohiks end vabandada sellega, et võõrkeelne sõna tikub kohe keelele, või et eesti keeles ei ole vastavat sõna. Ei saagi oodata, et igakord leiaksime täpse vaste. Me saame end väljendada ka teisiti, kas samalaadsete või kaudsete sõnadega. Meie keel on küllalt sujuv ja sõnavaralt rikkalik, meil ei tohiks sõnadest puudus tulla. Kuidas siis väljendavad end samas olukorras eestlased kodumaal?

Me lihtsalt peame tunnistama, et meie emakeel kipub juba siin võõrsil roostetama.

Üheks põhjuseks on, et me loeme vähe emakeelset kirjandust. Ei ole piisav, kui me ainult eesti ajalehte loeme, sealtki vahest ainult meid huvitavaid ridu. Ma usun, meil on kõigil olemas kodus eestikeelseid raamatuid. Ja kui me ka neid oleme ükskord lugenud, ei tee viga, kui uuesti loeme, sest enam kui kindel on, et me sest raamatust enam palju ei mäleta. Veelgi parem oleks lugeda meie eestikeelseid ajakirju, nagu „Tulimuld" ja „Mana". Esiteks on seal sees lühemad palad, mille lugemiseks ka leidub aega. Teiseks on seal artikleid väga mitmelt alalt, ka nende jaoks, kes võibolla ilukirjandusest palju ei hooli. Kolmandaks on nende lühikeste artiklite ja esseede keel ja stiil hästi kujundatud ja viimistletud.

Ka luuletuskogud on väga heaks lektüüriks. Neid võib ikka ja jälle lugeda, kas vaikselt või koguni häälekalt. Need püsivad alati värskena, nendest ei tüdine kunagi ära.

Luuletustes on nii palju väljendusrikkaid ja tabavaid sõnu kontsentreeritult esitatud.

Hea luuletaja on palju tööd teinud oma loominguprotsessis, on tarvitanud sõnastikkude ja grammatikate abi lisaks oma inspiratsioonile.

Ka meie peaksime end kirjalikult väljendama, et paremini oma mõtteid sõnastada. Selleks pole tarvis kirjanik olla. Kõige lihtsam ja isiklikum moodus kirjutamiseks on kirjade kirjutamine. Vanasti tehti seda tihti, kuna puudus muu kommunikatsioon. Vahest, nagu kirjanikkude ja riigimeeste juures, kujunes kirjavahetus juba ajalooliseks allikmaterjaliks tuleviku suhtes. Meil kõigil on kindlasti inimesi kellele kirjutada. Ei maksa olla nii mugav, et oma kõned ainult telefoni teel teeme. Kirjutades võtame juba endale aega selleks, mõtleme, mida me paberile paneme, lihvime oma lauseid, otsime õigeid sõnu. Kui me kahtleme mõne sõna õiges tähenduses, või selle iges grammatilises vormis, siis võtame appi õigekeelsuse sõnaraamatu ja eesti keele grammatika. Ma olen kindel, et need käsiraamatud leiduvad igas kodus, kuid on küsitav, kas need ka kasutamist leiavad.

Võtkem korraks kätte Suur Õigekeelsuse Sõnaraamat ja imetlegem selle mahukust.

Sealt leiame sõnu igaks otstarbeks, ja tihti on seal antud ka sünonüümid, mis aitavad täpsustada sõnade mõtet. Õigekeelsuse Sõnaraamat annab ka sõnade õige kirjaviisi ja nende grammatilised vormid.

Eriti tähtis oleks kirjade kirjutamine vanematel oma kodust eemalviibivatele lastele. Sellega teeksid nad suure teene ka oma laste eesti keele oskuse täiendamiseks. Selle asemel, et helistada, peaksid vanemad igal nädalal oma lastele eestikeelse kirja kirjutama. Oleks ka majanduslikult kasulikum. Ja kui noor niikuinii muud eestikeelset kirjandust ei loe, siis on vanemate kirjade lugemine tema ainuke võimalus eesti keele lugemiseks.

Juba sellepärast peaksid vanemad siis ka oma kirjad korralikult koostama, võimalikult vältides grammatilisi vigu ja ingliskeelseid sõnu.

Ei ole ka tarvis kirjas tarvitada ainult kõige lihtsamaid, igapäevaseimaid sõnu. Meie noored on küllalt taibukad arusaamaks ka mõnd võõrast sõna, kui on selge, millest on jutt. Tarbekorral võib kahtlase sõna puhul lisada seletus sulgudes, kas eesti või inglise keeles. Sel kombel aktiviseerime ka enda passiivseks kippuvat sõnavara. Ja kes teab, võibolla avastab mõnigi endas koguni kirjanikuande.

Me võiksime ka luua [illegible], kus osavõtjad esineksid mitmesuguste ettekannetega, millele järgneksid sõnavõtud. Hea moodus oleks seda teha hubases koduses miljöös. Sel moel ühendaksime seltskondliku koosviibimise ja kohvijoomise ka vaimse tegevusega.

Võtkem kõik endale südameasjaks käesoleval keeleaastal senisest enam koondada tähelepanu oma emakeelele ja selle õigele kasutamisele. Tulemused võivad üllatada meid ennastki.

Kommentaarid

Kremli valitsevale klikile on üheks suuremaks probleemiks paljude kultuuritegelaste põgenemine vabasse maailma, mis jätab üldiselt mulje, et kultuurinimeste käed ja ajud on oma tegevusala viljelemisel partei eeskirjadega ning käskude-keeldudega seotud ning loovatel inimestel ja interpreetidel puudub vabadus järgneda oma sisemise kutsumuse häälele. Nii on N. Liidust põgenenud ja kommunistlikule Venemaale selja keeranud pikk rivi balletitantsijaid, muusikuid, kirjanikke, teadlasi ja teistel aladel tegutsenud silmapaistvaid inimesi.

Viimasteks põgenikeks selles seerias on kuulsa helilooja Dmitri Shostakovitshi 42-aastane poeg Maxim ja 19-aastane pojapoeg Dmitri, kes hüppasid ära Viinis, kus mõlemad Shostakovitshid viibisid koos N. Liidu Raadio- ja Televisiooni Sümfooniaorkestriga — Maxim orkestrijuhina ja ta poeg Dmitri orkestri pianistina. Moskvale oli see järjekordselt suureks prestiižikaotuseks ja midagi tuli teha, et kogu lugu näidata nii välismaal kui ka sisemiseks tarviduseks partei soousti sisse kastetult.

Moskva on nüüd asunud Maxim Shostakovitshi tulistama kaheraudsest püssist. Kõige pealt süüdistatakse lääneriikide agente, et need on meelitanud Shostakovitshi läände raha ja kuulsuse pakkumisega, kuid kõrvuti sellega tembeldatakse muusikamees alaväärtuslikuks olemiseks, kellel puudub oma isa talent kuid kes elab parasiidina oma isa kuulsuse arvel.

Moskva Kirjanike Ühingu mõjuvõimas häälekandja Literaturnaja Gazeta, kelle toimetajatel alati rohkem on tegemist poliitiliste küsimustega kui kirjanduslike probleemidega, avaldab oma veergudel Shostakovitshi ärahüppamise puhul pikema artikli, milles mainitakse, et lääneriikide salaluure agendid olid põhjalikult uurinud Shostakovitshi isikut ning mängisid tema edevusele ja alaväärsuse kompleksile. Talle räägiti, et tema suuri võimeid ei osata hinnata tema kodupinnal kuid läände asumisel ootavad teda suured rikkused ja hiilgavad päevad. Gazeta teooria kohaselt olid läänemaailma agendid eriti huvitatud Maxim Shostakovitshi kõrvalteedele meelitamisest, kuna neil ei olevat õnnestunud läänemaailma söiduvette vedada tema kuulsat isa — helilooja Dmitri Shostakovitshi. Selle väitega viitab Literaturnaja Gazeta helilooja Dmitri Shostakovitshi memuaaridele, mis ilmusid pärast tema surma läänes ning milles Shostakovitsh kirjeldab Stalini terrorit ja oma pääsemist selle terrori all. N. Liidu võimud tunnistasid selle mälestusteose võltsinguks.

Häda Venemaal on tõesti suur — varsti tuleb vist aeg, kus ka poliitbüroo mehed hakkavad läänes ära hüppama ja võõraste võimude juures asüüli paluma.

*

Itaalia, teiste Lääne-Euroopa riikide ja Türgi politseivõimud on sattunud suurte raskuste küüsi, kuna nad ei suuda välja selgitada, mis motiividel sooritas noor 23-aastane türklane Mehmet Ali Agca atentaadikatse paavst Johannes Paul II-le. Samuti ei ole selge, kas ta sooritas selle mõrvakatse omal initsiatiivil või oli siin tegemist mõne salapärase vandenõuga, mille läbiviimisel Mehmet Ali Agca'st kasutati ainult palgalise mõrvarina.

Mehmet Ali Agca minevikku on põhjalikult uuritud, kuid paljud momendid tema möödunud elust on kaetud läbipaistmatu saladuse linikuga. Türgi võimude andmeil kuulus ta ühe sealse äärmuslik-parempoolse terroriorganisatsiooni liikmeskonna koosseisu, kuid Agca ise kinnitab, et ta on saanud oma väljaõppe Palestiina araablaste terroriorganisatsioonide juures. Ta on ilmselt saanud hea väljaõppe oma mineviku ja teo motiivide varjamiseks ning politseivõimude eksiteele viimiseks, kuna ta väitis ülekuulamisel, et ta kavatses mõrvata ka Briti kuninganna Elizabethi ja Liitunud Rahvaste Organisatsiooni peasekretäri dr. Kurt Waldheimi. Kuninganna mõrvamisest oli ta loobunud lõpuks

(Järg lk. 3)

Keele- ja Kooliaasta mark

Eesti Koolide Keskus USA-s, kes on Eesti Keele ja Eesti Kooli Aasta läbiviijaks USA-s, on väljastanud vastava mälestusmärgi, mille kavandi on joonistanud rakenduskunstnik Endel Kool. Märk oma mõõtudelt vastav USA-s praegu käibelolevale suuremale margile. Margiga tutvunejad on tunnistanud selle õnnestunuks. Värvide kombinatsioon on sini-must-valge, kusjuures kujunduses on margi keskel tumesinisega Eesti maakaart ja sellest läbib kolmel real eesti tähestik Aa, Bb, Dd jne. kord heledamas ja kaardil tumedamas sinises. Ümberringi on trükitud kirjaga Eesti Keele ja Kooli Aasta 1981. Ülejäänud osa valge. Mark on trükitud Jaan Borni poolt Westland Printing Co. Marylandis. Üks trükipoogen sisaldab 25 marki, on hammastatud ja margid hästikleepuvad.

Margipoognaid saab tellida Eesti Koolide Keskusest USA-s aadressil: Gaston O. Randvee, 220 Mansfield Ave., Willimantic, CT 06226. Poogna hind $2.00, pluss saatekulu kuni 5- poogna eesti 35 centi ja 75 centi kui enam. Tshekid kirjutada Estonian School Center nimele. Margist saadav väike tulu läheb Eesti Keele- ja Kooliaasta läbiviimiseks. Marki on esialgu trükitud piiratud arvul. Kuid nõudmine suur, tehakse lisa.

Eesti Koolide Keskus
USA-s

Vancouveri eestlaste vabadusvõitluslik tegevus

Hiljuti toimunud Eestlaste Kesknõukogu Kanadas üldkoosolekuks saatis EKN abiesimees Enno Lepnurm Vancouverist ülevaate sealsete eestlaste tegevusest vabadusvõitluslikul alal. Kuna see ülevaade saabus Torontosse alles pärast koosolekut, avaldame selle E. Lepnurme ülevaate Vancouverist. Sellest öeldakse:

Meil on siin 5—6 liikmeline kaastööliste grupp, kes on aidanud mõnda ülesannet läbi viia. Möödunud aasta septembris palusime siia Vabadusvõitlejate Abistamise Toimkonna esimehe USA-s Olaf Tammarki, kes valgustas vangide abistamise töö tähtsust ja võimalusi. Sellele järgnes abistamise komisjoni moodustamine Vancouveris. Selle juhiks valiti A. Krug, kes kuni tänaseni on väga tunnustavalt oma ülesandeid täitnud. Grupi hooldusel on 14 poliitvangi ja nende perekonda. Kirjavahetuse kõrval on saadetud vähemal määral kinkepakke, jõulu- ja sünnipäeva kaarte. Stokholmi Peakomiteele saadeti 500 dollarit pakkide saamiseks. Kodumaalt on saabunud vastuseid vangide omakseilt ja mõnel juhul ka vangidelt endilt.

See töögrupp käib perioodiliselt koos, et edasi anda saabunud kirjade muljeid. Vangide abistamise kõrval oleme asunud protesti- ja noomituskirjade saatmisele nendele kodumaal asuvatele võimukandjatele, kes on seotud meie inimeste vangistamisel ja neile karistuste määramisel. Osa töögrupi inimesi on näidanud erakorralist aktiivsust sellel alal, kaasa tõmmates kanadlastest töökaaslasi ja sõpru.

Möödunud sügisel esines meie palvel „Meie Kodu" saalis referaadiga endine N. Liidu ajakirjanik Ilya Geroll, kes on väga huvitavaid artikleid avaldanud N. Liidu kohta „Vancouver Province'is".

Koos teiste ikestatud rahvaste esindajatega võtsime osa protestmeeleavaldusest vene turistilaeva „Odessa" vastu. Seda aktsiooni jätkame eeloleval hooajal suurema protesti näol. Ukraina ja poola advokaadid on asunud kava väljatöötamisele. Igal juhul püüame teha oma parima, et kaasa aidata meie vabadusvõitluslikes püüetes.

Nr. 39

ommentaarid

emli valitsevale klikile on
s suuremaks probleemiks pal-
kultuuritegelaste põgenemine
se maailma, mis jätab üldi-
ulje, et kultuuriinimeste käed
ud on oma tegevusala viljele-
partei eeskirjadega ning käs-
keeludega seotud ning loova-
imestel ja interpreetidel puu-
vabadus järgneda oma sisemi-
tsumuse häälele. Nii on N.
t põgenenud ja kommunistli-
Venemaale selja keeranud
rivi balletitantsijaid, muusi-
kirjanikke, teadlasi ja teistel
tegutsenud silmapaistvaid
si.
masteks põgenikeks selles
s on kuulsa helilooja Dmitri
akovitshi 42-aastane poeg
n ja 19-aastane pojapoeg
ri, kes hüppasid ära Viinis,
nõlemad Shostakovitshid vii-
koos N. Liidu Raadio- ja Te-
ooni Sümfooniaorkestriga —
n orkestrijuhina ja ta poeg
i orkestri pianistina. Mosk-
oli see järjekordselt suureks
zhikaotuseks ja midagi tuli
et kogu lugu näidata nii vä-
l kui ka sisemiseks tarvidu-
partei sousti sisse kastetult.
skva on nüüd asunud Maxim
akovitshi tulistama kaheraud-
üssist. Kõige pealt süüdista-
lääneriikide agente, et need
eelitanud Shostakovitshi lään-
ha ja kuulsuse pakkumisega,
kõrvuti sellega tembeldatakse
kamees alaväärtuslikuks ole-
ks, kellel puudub oma isa ta-
uid kes elab parasiidina oma
ulsuse arvel.
skva Kirjanike Ühingu mõ-
nas häälekandja Literaturna-
zeta, kelle toimetajatel alati
n on tegemist poliitiliste kü-
ega kui kirjanduslike prob-
ega, avaldab oma veergudel
akovitshi ärahüppamise pu-
ikema artikli, milles maini-
et lääneriikide salaluure
id olid põhjalikult uurinud
akovitshi isikut ning mängi-
ma edevusele ja alaväärsuse
leksile. Talle rääkiti, et tema
võimeid ei osata hinnata te-
odupinnal kuid läände asu-
ootavad teda suured rikku-
a hiilgavad päevad. Gazeta
a kohaselt olid läänemaail-
gendid eriti huvitatud Maxim
akovitshi kõrvaltegelele mee-
sest, kuna neil ei olevat õn-
ud läänemaailma sõiduvette
a tema kuulsat isa — heli-
Dmitri Shostakovitshi. Selle
a vihjab Literaturnaja Gaze-
ilooja Dmitri Shostakovitshi
aaridele, mis ilmusid pärast
surma läänes ning milles
akovitsh kirjeldab Stalini ter-
ja oma piinarikast elu selle
i all. N. Liidu võimud tun-
id selle mälestusteose võltsi-

da Venemaal on tõesti suur
rsti tuleb vist aeg, kus ka po-
roo mehed hakkavad läänes
üppama ja võõraste võimude
asüüli paluma.

☆

alia, teiste Lääne-Euroopa rii-
ja Türgi politseivõimud on
ud suurte raskuste küüsi, ku-
d ei suuda välja selgitada, mis
videl sooritas noor 23-aasta-
ürklane Mehmet Ali Agca
adikatse paavst Johannes
II-le. Samuti ei ole selge, kas
oritas selle mõrvakatse omal
tiivil või oli siin tegemist
salapärase vandenõuga, mil-
biviimisel Mehmet Ali Agca't
ati ainult palgalise mõrvari-

ehmet Ali Agca minevikku on
likult uuritud, kuid paljud
endid tema möödunud elust
aetud läbipaistmatu saladuse
ga. Türgi võimude andmeil
s ta ühe sealse äärmuslik-pa-
oolse terroriorganisatsiooni
eskonna koosseisu, kuid Ag-
e kinnitab, et ta on saanud
väljaõppe Palestiina araablas-
rroriorganisatsioonide juures.
on ilmselt saanud hea välja-
oma mineviku ja teo motii-
varjamiseks ning politseivõi-
eksiteele viimiseks, kuna ta
ülekuulamisel, et ta kavatses
ata ka Briti kuningannat Eli-
thi ja Liitunud Rahvaste Or-
satsiooni peasekretäri dr.
Waldheimi. Kuninganna mõr-
isest oli ta loobunud lõpuks

(Järg lk. 3)

VALVEARST NÄDALALÕPUL

30. ja 31. mail
dr. M. Leesment, tel. 481-6834

6. ja 7. juunil
dr. H. Tari, tel. 922-3824

H. KIRIK
Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Eesti pensionärid on kasutanud oma aega kasulikult, valmistades kauneid käsitöid, milledega oli kuhjatud ka müügilaud hiljutisel loteriil Eesti Majas. Pildilvaade müügilauale. Foto: Vaba Eestlane

20 kg vanapaberit raamatu eest

Suur jaht Eestis Arthur Hailey raamatule „Lennujaam"

Kodumaal on tekkinud kära ameerika kirjaniku Arthur Hailey romaani „Lennujaam" ümber, mis ilmus hiljuti eesti keeles. Nimelt saavad seda raamatut osta ainult need, kes teatava koguse vanapaberit vastavasse kogumispunkti on ära viinud.

Suure kära tegijad on need, kes pole saanud raamatut osta, kuna neil puudub vanapaber. Nad pole jaksanud, või pole neil olnud aega kogutud paberi kogumispunkti viimiseks, et sealt saada talongi, mille ettenäitamine raamatukaupluses annab õiguse nimetatud teose ostmiseks.

Vanapaberil on väga oluline tähtsus kodumaal, aga üldse nõukogude inimese elus.

Ühed vajavad seda tule süütamiseks pliidi alla ning lastega perekondades tuleb lastel paberit kohustuslikult koolile koguda. Nüüd on siis ka raamatute ostul tingimuseks, et tuleb enne vajalik kogus vanapaberit ära viia.

A. Hailey „Lennujaama" saamiseks oli vajalik 20 kg makulatuuri, mis polegi nii lihtne kokku saada, arvestades sealsete ajalehtede lehekülgede vähesust. Üks mustamäelane ütleb siiski, et 20 kg hankimine polevat ülesaamatult raske, sest raamatutalongide realiseerimisaeg on küllalt pikk ja perekonna peale saadavat see kogus kokku.

Kuid osale inimestele on see norm siiski ületamatu ja et seda läänemaailma kirjandusteost hankida, on hakatud vanapaberi kogumispunktidesse viima mitte „tõelist" vanapaberit, vaid raamatuid ja sealhulgas päris uusi.

Kuid ka varem olevat raamatuid viidud makulatuuriks, ilma et see olnuks seotud just bestselleri saamisega.

See olevat üheks viisiks, et mittevajalikest raamatuist lahti saada. Raamatukaupluste ja antikvariaatide töötajad soovitavad kohale tulla mitte äraantavate raamatute kotitäiega, vaid nimekirjaga, milles siis mõne teose nimele tagasiostmise nõusoleku kohta rist ette tehakse.

Kodukogud kasvavat suureks ja tuleb vajadus soovimatutest raamatutest lahti saada.

Praegu ostavad raamatukauplused raamatuid tagasi kaanehinnaga, mistõttu soovitatakse leida mingisugune kilogrammi hind, mis oleks parem praegusest vanapaberi hinnast.

Kuigi vanapaberi vastuvõtmine peaks olema sobitatud elanikkonnale sobivale lahtiolekuajale ja õigeaegsele paberi äraveole, pole seda veel igal pool jõutud korraldada. Ka vajavat vanapaberi kogumise tarvidus senisest rohkem ja paremat selgitamist ning põhjendamist, koguni selgust, kas sel aktsioonil üldse mingit kasutegurit on.

Selle raamatusaamise mooduse ga olevat aga unustatud raamatukogud. Neil polevat vastavat vanapaberit ära anda. Sellepärast soovitataksegi et raamatukogudele tuleks raamat eraldada ilma vanapaberi nõudeta;

sealt saaksid raamatut lugeda needki, kel polnud võimalik vajalikku vanapaberit koguda raamatu otsmiseks.

Aga raamatukogudes on küllaltki raamatuid, mida keegi ei loe: poliitilised teosed võiksid minna makulatuuriks ühe läänemaailmast tõlgitud bestselleri vastu!

Lembit Joselinile avaldati tunnustust

Tänuks kümneaastase töö eest Muskoka Loppeti väljakujundamisel, kus ta oli tehniline vastutaja, anti äsja Lembit Joselinile üle Muskoka Winter Association'i poolt suurem raamitud foto Muskoka Loppetist, kus suusatajad massiliselt üle järve suusatavad. Raamile on pandud plaat, kuhu on graveeritud: LEMBIT JOSELIN — IN APPRECIATION FROM MUSKOKA LOPPET — MUSKOKA WINTER ASSOCIATION.

Kuigi L. Joselin on ülimalt rõõmus saadud suure tunnustuse eest, ütleb ta, et see tunnustus ei kuulu ainult temale, vaid kõigile vanemaile eesti suusatajaile, kes hakkasid Kanadas murdmaasuusatamist arendama ja panid sellele aluse, millele praegu väga laialdane talispordiharu baseerub. Ligemale veerandsada aastat tagasi oli murdmaasuusatamise algatajaks Eesti Suusaklubi Kalev.

Saatkonnahoone lammutati ebaseaduslikult

Eesti Selts Prantsusmaal tegevus aktiivsemaks ja mitmekesisemaks

Eesti Selts Prantsusmaal esinaine Hilja Monclin on saatnud „Vaba Eestlase" toimetusele pikema kirja, milles ta valgustab seltsi praegust tegevust ning sealseid probleeme. Hilja Monclin tänab seltsi endist esinaist Hilda Weide't, kes kandis pikkade aastate kestel seltsi esinaise raske vastutuse koormat ja tõmbus nüüd tagasi. Ta mainib enda kohta, et ta kuulub juba järgmisse generatsiooni, kes on sündinud välismaal. Kuid see kõik ei vähenda tema ja teiste välismaal sündinud eestlaste armastust oma esivanemate kodu vastu ning nende indu kanda edasi võitlust Eesti vabastamiseks sini-must-valge lipu all, kinnitab uus esinaine.

Hilja Monclin ütleb, et Eesti Selts Prantsusmaal on üks vanemaid eesti organisatsioone Lääne-Euroopas, kuna ta sünniaastaks on 1925. Alates sellest ajast on selts olnud Prantsusmaa eestlasi ühendavaks keskuseks, nende hingeliste, materiaalsete ja ühiskondlike huvide kaitsjaks ning neid ülesandeid kavatseb ta jatkata ka edaspidi.

Uus esinaine, kes valiti oma ametisse käesoleva aasta 4. märtsil, avaldab lootust, et selts jatkab oma seniseid traditsioone ja tegevust kolmapäevaste kohvilaudade ja kooriharjutuste korraldamisega,

kohtamiste organiseerimisega teistest maadest tulnud eestlastega ja teiste maade eestlaste külastamisega. Samuti kavatsetakse jatkata ka senist traditsiooni seltsi liikmete ühiste sünnipäevade tähistamiseks.

Kuid Hilja Monclin mainib, et sellest kõigest siiski ei piisa — selts peab oma tegevuse organiseerimisel edasi minema, ta peab värskendama ja mitmekesistama oma tegevust. Mida sellel pinnal teha ja mida selts on seni uue juhatuse juhtimisel teinud, selle kohta kirjutab Hilja Monclin:

„Just sellepärast pidasin ma sobivaks kutsuda 18. märtsil seltsi liikmed kokku, et teha neile ettekande olukorrast Eesti saatkonna krundil (4, rue du General Appert). See oli seda vajalikum, et varem avaldatud andmed selle kohta olid väärad ning eksitavad.

Vana saatkonnahoone on lammutatud ebaseaduslikult, selle ebaseaduslikkuse põhjuseid uuritakse.

Prantsuse võimud kinnitasid (esialgu küll suusõnaliselt), et nad peavad ka uut hoonet Eesti Vabariigi omandiks. Mitmed Prantsuse parlamendi saadikud jätkavad oma tegevust õigluse jaluleseadmisel.

Ma usun, et Seltsi liikmetel oli huvitav ka teada saada neist jõupingutusist, mis olid tehtud Prantsuse valitsuse, organisatsioonide ja eraisikute poolt eesti filmimehe Vladimir-Georg Karassev-Orgussaare perekonna väljaaitamiseks okupeeritud Eestist.

Suureks elamuseks meile kõigile oli 29. aprillil toimunud kohtumine prantsuse teadlastega Jüri Kuke komiteest ja Amnesty International'ist, nendega kes võitlesid Jüri Kuke ja võitlevad Mart Nikluse elu päästmise nimel.

Kas keegi meist suudab unustada Jean Clavilier hinge vapustavat jutustust tema sõprusest Jüri Kukega? Kas see ei pannud igatüht meist küsima iseendalt: mida olen mina teinud, mida suudan mina teha eesti vabadusvõitlejate ja nende perekondade heaks?

23. aprillil võtsid mitmed Eesti Seltsi liikmed osa järjekordsest koosolekust Idakeelte kõrgemas koolis, kus rajatakse Balti uurimiskeskus (Hilja Monclin on vastutav keskuse „public relation'i" eest, V. Linnuste, kui kooli eesti keele lektor, on valitud keskuse direktsiooni). Eks me pea selle eest hoolt kandma, et uus keskus ei läheks Stokholmi Balti Instituudi rada.

Kunstisündmuseks muusikaharrastajaile olid Käbi Laretei klaverikontserdid Rootsi kultuuritsentrumis ja Rootsi kirikus 10. ja 15. märtsil,

samuti nagu saade temast prantsuse raadios 19. märtsil.

23. mail kell 16 oli Taani kirikus (17, rue Lord Byron, Mo Georges V) jumalateenistus ja seejärele emadepäeva tähistamine.

Seltsi tegevus jätkub ka veel juunis. Ja siis tuleb suvevaheaeg, et koguda jõudu uueks hooajaks, mis peab tooma Eesti Seltsi ellu veel suuremat elevust.

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

sel lihtsal põhjusel, et muhameedlased ei tapa naisi. Ehkki Agca kinnitab, et ta viibis kuninganna Elizabethi mõrvamise eesmärgil Inglismaal, ei ole Briti politseivõimudel mingisuguseid andmeid sellise tegelase Inglismaal viibimise kohta.

Paljud selgunud asjaolud viitavad siiski sellele, et Agca ei tegutsenud omal käel vaid et tema selja taga oli suur ja tugev organisatsioon, kes varustas teda vajalike rahasummadega, osavalt võltsitud valepassidega ning tõenäoliselt isegi relvadega. Politseivõimude andmeil reisis Agca enne paavsti tulistamist Euroopas, Aafrikas ja Kesk-Idas laialt ringi. Ta reisid viisid teda Iraani, Tuneesiasse, Shveitsi, Prantsusmaale, Belgiasse, Taani, Lääne-Saksamaale ja Hispaaniasse. Ta jalajälgi võib isegi leida kommunistlikkudes riikides, kuna ta on külastanud Bulgaariat ja Jugoslaaviat. Mis otstarbel ta selliseid reise sooritas ja kelledega ta nendel reisidel kokku puutus, seda püüavad politseivõimud nüüd välja selgitada kuigi nad sealjuures satuvad suurte raskuste ja takistuste ette.

Kas ei oleks siiski põhjust uskuda, et kõik Agca jutud kuninganna Elizabethi ja teiste silmapaistvate isikute mõrvamisest on ainult jälgede segamiseks ja politseivõimude eksiteele viimiseks ning et noore mõrvari kindlaks ja ainsaks eesmärgiks oli mõrvata poola päritoluga Rooma paavst? Ja kas oleks loogiline arvata, et Agca oli ainult üks väike hammasratas suures rahvusvahelises vandenõus, kus oli tehtud paavsti kohta surmaotsus?

Tundub nii. Meile tarvitseb ainult silmas pidada ja jälgida Poolas praegu toimuvaid sündmusi, millede arengus ka paavstil on olnud suure moraalse ja vaimse toetuse andmisega oma silmapaistev osa täita. Poolas on tekkinud tugev ja mõjuvõimas tööliste liikumine, mis ähvardab katkuna levida üle kogu kommunistliku maailma ja purustada sealse müüdi kommunismist kui idealistlikust riigikorrast ja ühiskondlikust süsteemist. Selle revolutsioonilise arengu taga seisab tugeva tugisambana paavst Johannes Paul II ja sellest aspektist lähtudes tuleks tõenäoliselt läheneda ka paavstile teostatud atentaadikatsele.

AMI

Häda igapäevase leiva saamisel

Väike valik ja palju praaktoodangut N. Eesti kauplustes

Eesti NSV Rahvakontroll uuris Eesti Toiduainetööstuse Ministeeriumi ettevõtetes, kuidas täidetakse juhtivate organite otsuseid, mis on vastu võetud teraviljaressursside säästliku kasutamise kohta. Nimelt oli avastatud, et rohkem kui pooltes ministeeriumi ettevõtetes esines möödunud aastal jahu ülekulu.

Komitee leidis, et ministeerium ei ole teinud vajalikke järeldusi EKP Keskkomitee XX pleenumil tehtud kriitilistest märkustest elanikkonna varustamise kohta leivaga. Kauplustesse sattuvat ikka veel praaktoodangut. Leiva ja saia sortiment, mida tarbija kauplustest leiab, on vähenenud.

Mõningaid tooteid valmistatakse aga nii vähe, et neid jätkub vaid mõnedesse poodidesse.

Ettevõtetes ei arvestata kaubanduse tellimuste täitmise üle, mistõttu teinekord saab kauplus tellitud pooletosina asemel vaid paari sorti leiba ja saia. Kauplustes ei jälgita turustusaega ja seetõttu seisab riiulitel kuivanud leiba ja saia, mida tarbijad ei osta.

Rahvakontroli komitee juhtis toiduainetööstuse ministri A. Laose tähelepanu tõsistele puudustele leiva ja saia tootmise organiseerimisel ja elanikkonna varustamisel värske kvaliteetse ja laialdases sortimendis leiva ja saiaga ning nõudis teraviljaressursside ökonoomset kasutamist ja puuduste kõrvaldamist.

Leivatööstuse nõrga juhtimise ja esienud puuduste eest tehti märkus ministri asetäitjale N. Aleksandrovale; sama karistuse sai ka ministeeriumi pagari- ja konditritööstuse osakonna juhataja E. Pohka.

Veel juhiti tähelepanu kaubandusorganisatsioonide leplikule suhtumisele kvaliteedi- ja lepingunõuete rikkumisele leivatehase poolt. Lisaks nõuti veel, et tuleb tagada veoautode õigeaegne väljasaatmine leiva ning saia vedamiseks kauplustesse.

Kuhu aga sattus jahu ülekulu, sellest komitees ei räägitud.

Emadepäev Eesti Kodus

Toronto Eesti Kodus toimus 13. mail Eesti Kodu Kultuurringi korraldusel emadepäeva aktus, mis algas palvusega õp. E. Pähnalt, kes oma kõnes märkis, et ema on perekonnas jumaliku missiooni teostaja, kes kehastab Jumala armastuse ja Kristuse teeniva vaimu suurust, olles vajaduse korral ohverdama isegi oma tervise ja elu oma laste eest. Kõne emade austamiseks pidas gaider Hilja Kuutma, kes kirjeldas emadepäeva kiiret levinemist ja selle algatajaid Kodu-Eestis. Ta ütles, et see päev kujunes suureks pidupäevaks meie rahvale, kus emadele pühendati soojemad kõned kirikutes ja ilmalikkudel aktustel. Anne Tüll luges emadepäevakohase deklamatsiooni, Meinhard Niinve esitas kaks soololaulu Julie Herma klaverisaatel ja Kristine Neps mängis kaks klaverisoolot. Eesti Kodu segakoor Aino Pähna juhatusel laulis kaks laulu: „Ema sünnipäev" ja „Kadunud muinaslood". Lõpusõna ütles Leida Maldre ja teadustajana toimis Aleksander Lepismaa. Aktusele järgnes koosviibimine, mille oli korraldanud Alice Saage. Mälestuslik aktus lõppes ühislauluga „Ema süda".

Uus valitsus Rootsis

STOKHOLM — Rootsis kinnitas parlament Tsentrumi partei juhi Thorbjörn Fjälldini uue valitsuse ametisse. Sotsialistid ja kommunistid hääletasid uuele valitsusele vastu kuid jäid ühe häälega vähemusse. Uus valitsus moodustab Tsentrumi ja Rahvapartei (liberaalid) koalitsioonist. Eelmine valitsus koosneb kolme partei koalitsioonist Fjälldini juhtimisel kuid langes mai algul maksude reformi küsimuse pärast.

Anna Tarut austati

Eesti Ap. Õigeusu Kiriku sinod otsustas oma veebruaris toimunud koosolekul hinnata E. V. Londoni saatkonna asjadeajaja Anna Taru teeneid mis ta osutanud Eesti Ap. Õigeusu kirikule, piiskop Platoni III järgu ordeni annetamisega.

Otsuse täitmine toimus Los Angeleses elava ülempreester praost Sergi Samoni Euroopa-reisil viibimisel ja Londoni külastamisel aprillis. Pidanud Inglismaa ap. õigeusu kogudusele jumalateenistuse, toimus pärast seda Anna Taru kodus, saatkonna majas, koosviibimine mõnede koguduse tegelaste osavõtul. Kohal viibis ka EELK praost dr. J. Taul abikaasaga. Sellel koosviibimisel tegigi S. Samon ordeni annetamise Anna Tarule teatavaks täieliku üllatusena, asetades samas selle austatavale rinda ning üle andes ka vastava diplomi.

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

Maksab Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
Aastas	$38.—	$42.—
Poolaastas	$21.—	$23.—
Veerandaastas	$11.—	$12.—

KIRIPOSTIGA

Kanadas:		USA-s:
Aastas	$61.—	$67.—
Poolaastas	$33.—	$35.50
Veerandaastas	$17.—	$18.50

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $76.—, poolaastas $38.—, veerandaastas $20.—

Aadressi muudatus 50 centi. Üksiknumbri hind 50 centi.

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:

VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „....." .... 19..... Tellimise katteks lisan $ .... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi ....

Aadress ....

RASKE HAIGUSE JÄRELE LAHKUNUD ARMAST
ABIKAASAT, ISA JA ÄIA

SVEN OLAF RASS'i

sündinud 2. augustil 1927 Tallinnas
surnud 21. mail 1981 Torontos

mälestavad sügavas leinas

abikaasa BENITA
poeg RICHARD abikaasaga
poeg ROBERT

Puhka rahus!
Mälestus jääb Sust igavesti!

MEIE ARMAST

SVEN OLAF RASS'i

sündinud 2. augustil 1927 Tallinnas
surnud 21. mail 1981 Torontos

mälestavad kurbuses

EMA
vend IVAR perega
õde MIA perega
TÄDI perega USA-s

KALLIST KAUAAEGSET PEREKONNASÕPRA JA ARMAST RISTIISA

SVEN OLAF RASS'i

mälestavad kurbuses

perekond PEETER TIIDO
RITA ja LEMBIT TIIDO
ristitütar LINDA ANN

ARTUR SAARPUU'd

mälestavad

ÕIE, ENDEL, MALLE ja PEETER PEHME

Lahkus meie hulgast

armas lauluvend

SVEN RASS

mälestab leinas

Toronto Eesti Meeskoor

Armast

SVEN RASS'i

mälestavad leinas

KALJU JÕGI perekonnaga
ÜLLO NIIT perekonnaga

Armast

SVEN RASS'i

mälestavad kurbuses

ENE ja ALF TAMM

Surma läbi lahkunud töökaaslast

SVEN RASS'i

mälestab leinas

VALENTIN HIIR abikaasaga

Armast sugulast ja sõpra

SVEN RASS'i

mälestavad leinas

HELJU VILBASTE abikaasaga
ALEKS AUS perekonnaga Rootsis

Varakahkunud sõpra Clair Lake'i kaldalt

SVEN RASS'i

leinavad perekonnad

AASMÄE
HOLLAND
KATTEMAA
LILLEORG
MARIPUU
MIKSON
RAAMAT
VALLIK

Kauaaegset head sõpra

SVEN OLAF RASS'i

mälestavad kurbuses

ERIK ja GRETA HOPPE

Armast

SVEN RASS'i

mälestab

H. SUITSO perekonnaga

Puhka rahus!

Armast naabrit

SVEN OLAF RASS'i

mälestavad

EVALD ja SALME KUUTAN

Varalahkunud

SVEN OLAF RASS'i

mälestavad

ALEKSEI, ELFRIEDE, KATY,
ÜLLE ja EGILS

Südamlik tänu kõigile sõpradele ja tuttavatele, kes meie armsa abikaasa ja isa

ARTUR SAARPUU

matusetalitusest osa võtsid ja paljude lilledega teda austasid, teda leheveergudel ja kirjadega mälestasid ja meid meie leinas lohutasid.
Suurim tänu õpetaja Tõnis Nõmmik'ule ja organist Leida Pilt'ile, Jakobi koguduse esimehele Endel Jukk'ile, Toronto Võitlejate Ühingule lipuvalve ja esimehele Hans Kivi'le järelhüüete eest.

Abikaasa EVI
Tütred RIINA ja REET

Leinateateid

WOLLONGONGIS, Austraalias suri 23. aprillil korp! Sakala vilistlane Arnold Kiisk, sündinud 1. mail 1905 Tallinnas.

Kallist unustamata kauaaegset sõpra

SVEN OLAF RASS'i

mälestavad vaikses leinas

perekond A. KORJUS
perekond A. REIMANN
perekond V. KARUKS
perekond H. TALISTE
HEINO TUULMA
ENDEL VANASELJA pojaga
VALVE MARTIN pojaga

Puhka õnnistavas rahus!

Lugupeetud ja armast klubi liiget

MARE PUUSAAR't

mälestab

EESTI PENSIONÄRIDE KLUBI TORONTOS

Armast koguduse liiget

MARE PUUSAAR't

mälestab

TORONTO EESTI BAPTISTI
KOGUDUS

Armastus ei hävi ilmaski!

Kallist sõpra

MARE PUUSAAR't

leinab

ANU PURRES

es

erega
ega
USA-s

nkus meie hulgast
armas lauluvend
VEN RASS
mälestab leinas
nto Eesti Meeskoor

egset sõpra
AF RASS'i
es leinas
KORJUS
REIMANN
KARUKS
TALISTE
ULMA
NASELJA pojaga
RTIN pojaga

AR't
KLUBI TORONTOS

USAAR't
O EESTI BAPTISTI
US

AR't
PURRES

MEIE ARMAST EMA, VANAEMA JA VANA-VANAEMA

JOHANNA BANASZAK'i

neiuna SILLA
sündinud 22. septembril 1906 Narva-Jõesuus
surnud 25. mail 1981 Torontos

mälestavad sügavas leinas

tütar INGE
tütre-tütar HEIDI
tütre-tütar KERSTI koos MIKU ja ANNAGA

Surm mälestust ei mata —
haud armastust ei kata!

Kirstupanek 27. mail kell 8 õ. Murray E. Newbiggingis
Ärasaatmine neljap., 28. mail kell 10 homm. samast Mt. Pleasant Krematooriumi

---

KALLIST VENNA- JA ONUNAIST

JOHANNA BLAUHUT-BANASZAK'i

mälestavad kurbuses

SUGULASED Kodu-Eestis

ARMAST

JOHANNA BANASZAK'i

mälestab sügavas leinas

Puhka rahus!

perekond TEIN

ARMAST ABIKAASAT, ISA JA ÄIA

OTTO SÕRMUS't

sündinud 15. märtsil 1901 Suurupis
surnud 24. mail 1981 Norrtäljes

mälestavad sügavas leinas

Päiksesära, tähtehiilgus —
kallist kalmu ehtigu!

abikaasa OLGA Rootsis
tütar MILVI Rootsis
tütar SILVIA abikaasaga Torontos

LY — ma armastan Sind!

Sa lahkusid mu elust, aga mitte minu südamest!

Sügavas kurbuses

ARVED

ARMAST SÕPRA

VERNER OLVING'ut

mälestavad leinas

HILDA LINDE perega
LINDA SUURKASK perega

ARMAST KOOLIÕDE

LYDIA KAAR-OSS-KODA

mälestab kurbuses

MALLE HION-SIMMS

PARIMAIS AASTAIS LAHKUNUD ARMAST SUGULAST

SVEN OLAF RASS'i

mälestavad leinas

Puhka rahus!

EDUARD HARILAID abikaasaga
BRUNO HARILAID perekonnaga
PEETER HAGIAS abikaasaga

SPORT

Noored eesti kergejõustiklased USA-s

15.09 m saavutas kuulitõukes Robert Tupper Bricktowni keskkooli väljakul toimunud kergejõustiku võistlustel, mis andis talle esikoha ühe sentimeetrilise edumaaga. Teisele kohale tulnud Denkelnic (Brick) saavutas 15.08 m. Tupper saavutas parema tulemuse kolmandal tõukel (14.35; 14.83 ja 15.09 m), mis on ka tema isiklikuks rekordiks. Robert võttis osa veel kettaheitest, saavutades 32.01 meetriga 5. koha ja odaviskest 44.90 m — 4. koht.

☆

Paar päeva hiljem oma „koduväljakul" võisteldes ei käinud R. Tupperi käsi kõige paremini. Vastasteks olid Oceani maakonna üks paremaid spordikoole Ida-Toms River. Võideti küll meeskonda 77:54 kuid Robertil tuli leppida madalamate kohtadega — kuulis 14.12 m. (2); odas 42.49 m (3). Kettas 34.14 meetriga ei pääsenud ta esimese viie hulka.

☆

Lakewoodi ja Point Pleasanti keskkoolide vahelisel kergejõustiku võistlusel tütarlastele jooksis Lakewoodi esinduses kaasa Kris Engel kes saavutas 1500 meetris aja 5.33,4 min, mis oli hea kolmandale kohale tulemiseks.

Spordiuudiseid kodumaalt

Leselidzes, Musta Mere ääres, peeti N. Liidu heitjate karikavõistlus, kus kettaheites võitis uue Eesti rekordiga Kalev Külv, tagajärg 65.34. Ta jättis teiseks N. Liidu rekordiomaniku J. Dumtsevi, kelle tulemus oli 64.42. Samal alal saavutas Helgi Parts tagajärjega 59.06 üheksanda koha. Kuulitõukes oli Enn Rohula tulemusega 18.27 kaheksas, odaviskes Toivo Moorast tagasihoidliku tagajärjega 74.18 viiendal kohal; esimeseks tuli lätlane Dainis Kula 84.68.

☆

Kislovodskis peetud „Tööjõureservide" N. Liidu ulatusega võistlustel tehti kettaheites ka Eesti noorterekord, mis oli Veljo Kuusemäe nimel. Indrek Orav saavutas uueks rekordiks 52.44. Samal võistlustel Tiit Rahkema jooksis 5000 m ajaga 15.27,4, Kaire Lõugu 100 m tõkkejooksus 15,4.

Jaan Virma iluuisklemises neljas

Saltsjö-Boos, Rootsis elav Jaan Virma võttis hiljuti osa Sundsvallis peetud juunioride üleriigilisest finaalist iluuisklemises, tulles neljandaks.

Spordimärkmikust

Bulgaarias, Lazanlakis peetud Bulgaaria naisodaviskajate võistlusel viskas Cvetana Hristova oda 63.14 ja asus sellega tänavu esikohale Euroopas.

☆

Kalifornias, San Joses peetud kergejõustikuvõistlustel tõusis 400 m jooksus maailma edetabelis esikohale ameeriklane Willie Smith ajaga 45,05.

☆

142 korda on 400 m tõkkeid joostud ala 49 sekundi, neist 55 korda on sellega toime tulnud maailmarekordimees Edwin Moses. Tema kümne parema tulemuse keskmine on 47,556, Harald Schmidil 48,50.

☆

Läänesakslane Karl-Heinz Riehm, endine vasaraheite maailmarekordimees, heitis Padenbornis peetud võistlustel 76.45, mis on tänavune parim tulemus maailmas ja peagu ühe meetri võrra parem itaalase Urlando tänavu kevadisest tulemusest.

☆

Ida-Saksamaal, Naumburgis tavakohastel käimisvõistlustel saavutas nii 20 km võitja 20-aastane Jozef Pribilinee 1.21,56-ga kui 50 km kiireim samavanune Uwe Dünkel 3.45,56-ga tänavused maailma tippmargid.

☆

Lissabonis jooksis portugaallane Fernando Mamede 5000 m 13.19,2-ga, mis on tänavu parim maailmas. Odaviske võitis 82.44-ga soomlane Esa Utriainen. 200 m jooksis prantslane Bernard Petibois ajaga 20,7.

☆

Rooma marmorstaadionil toimunud invaliidide spordipeol ületas 23-aastane amputeeritud jalaga Kanada teoloogiaüliõpilane Arnold Boldt kõrguse 2.04. Teise tippmargi püstitas Boldt kaugushüppes tulemusega 3.01. Treeningul on ühe jalaga Boldt aga veelgi kõrgemale hüpanud saavutades 2.08.

Eesti Ohvitseride Kogu Kanadas poolt korraldatud E.V. Sõjakooli aastapäeva koosviibimisel esitasid Olaf Kopvillem ja Valve Tali lühikontserdi O. Kopvillemi uuest loomingutsüklist. Pildil E. Ohv. Kogu Kanadas juhatusliige E. Reinans (paremal) annab lauljatarile üle tänutäheks roose. Foto: Vaba Eestlane

Moskva sabotaazh Madriidis

Londonis ilmuv nädalaleht „The Economist" avaldas oma 18. aprilli numbris kirjutise hiljuti vaheaega pidanud Madriidi konverensti kohta, mille olulisemates osades mainitakse järgmist:

M.a. novembris alanud Madriidi konverents, mis pidi lõppema k.a. märtsi alul, tegi ülestõusmise pühadeks kolmenädalalise vaheaja. Konverents jätkub 5. mail. Võidakse olla õnnelik kui see saadakse lõpetada kunagi juunis, ilma et muus oldaks kokku lepitud kui Helsingi dekraratsiooni järgmise ülevaatusekonverentsi pidamise aja ja koha kohta.

Kuigi Helsingi deklaratsioon oli tulemuseks koostöö ja julgeoleku konverentsile, mis toime tuli N. Liidu initsiatiivil,

on viimane deklaratsiooni tingimusi täitnud rohkem nende murdmisega kui pidamisega.

Neist kõige küünilisemaks on Venemaal Helsingi deklaratsiooni tingimuste täitmise üle järelvalvamiseks moodustatud gruppide vangistamine. Alles aprillis mõisteti Moskva grupi liige, 32-aastane Tatjana Ossipova 10-neks aastaks vangi. Et see manipuleeritud protsess peeti just Madriidi konverentsi koosistumise ajal, oli ilmselt meelega tehtud.

Sellega tahtis N. Liidu valitsus läänemaistele delegaatidele Madriidis ütelda, et tal pole mingit kavatsust aastal 1975 antud lubadusi pidada.

Ainuke asi, mida venelased Madriidis on selgeks teinud, seisneb nende konverentsi tööd takistavas tegevuses ja ähvardusis edaspidi võimatuks teha Helsingi deklaratsiooni täitmist arutavate konverentside pidamist juhul, kui nende tahtmist ei täideta. Ja nende tahtmiseks on, et ei räägitaks inimõiguste rikkumisest nende poolt ja samuti, et mittekommunistlikud konverentsist osavõtjad, kelledest enamus toetab Prantsusmaa poolt esitatud plaani Euroopa desarmeerimiskonverentsi pidamiseks, võtaksid selle asemel vastu Nõukogude bloki nimel Poola poolt esitatud väga ebamääraselt sõnastatud plaani.

NATO ja erapooletute riikide delegaadid pole kiiduväärsel viisil niisugusele väljapressimisele järele andnud, mis näitab, et 1975 vaim veel ikkagi elab.

Ossipovale ja teistele vangilaagris istuvaile Helsingi deklaratsiooni täitmist järginud gruppide liikmeile on see selgelt väga olulise tähtsusega asjaoluks.

(EPL)

● Kumlas, Rootsis, kohaliku raamatukogu näituste saalis esines kolmenädalalise näitusega Enn Säinas. Näitusel oli välja pandud 33 tööd, peale mõne pliiatsijoonistuse kõik söejoonistused. Enn Säinas on olnud Upsala kommuuni stipendiaat.

RAAMATUID

MÜÜGIL „VABA EESTLASE" TALITUSES

	Hind $	Saatekulu ¢
Arvo Mägi — EESTI RAHVA AJARAAMAT	26.—	$1.—
Fred Limberg — ISAMAA EEST	18.—	70
EDUARD RÜGA graafik ja maalija	10.—	50
A. Käbin — VAIM JA MULD	5.—	70
Ivar Ivask — ELUKOGU	10.—	$1.—
L. Kaagjärv — AASTAPÜHAD piibliteoloogilisi vaatlusi	7.50	$1.—
Heino Jõe — LUGU KÄBIST, LUGU KÄNNUST	2.—	35
Evald Mänd — AASTATE PÄRAND (kolmas valimik vaimulikke vaatlusi)	8.—	50
ESTONIAN SCOUTING	3.—	35
EESTI SKAUTLUS VIISKÜMMEND AASTAT	2.—	$1.—
TERR KUNGLA JUUBELIALBUM (T.E. Rahvatantsijate Rühm)	15.—	$1.—
Juhan Kangur — VAIM, VÕIM JA VABADUS	7.50	50
Hanno Kompus — KUSTUTAMATA NÄLG KUNSTI JÄRELE	11.—	85
Anna Ahmatova — Marie Under — REEKVIEM	3.50	35
Herbert Michelson — KODUMAALT VÕÕRSILE	10.—	50
Herbert Michelson — SKAUTLIKUL TEEL	3.—	50
Herbert Michelson — NOORSOOTÖÖ RADADEL	3.—	50
Herbert Michelson — EESTI RADADELT	9.—	50
ESTONIAN OFFICIAL GUIDE	5.—	40
Paul Laan — MÕTTELEND — pilte ja peegeldusi	5.—	30
Eduard Krants — LUMELIITLASED (luuletuskogu)	3.—	30
Ilona Laaman — MIS NEED SIPELGAD (luuletuskogu)	3.—	30
August Kubja — KADUNUD KODUD — mälestused	4.—	30
August Kubja — MÄLESTUSI KODUSAARELT	2.—	20
Leho Lumiste — ALAMUSE ANDRES (biograafiline jutustus kirjanik Oskar Lutsust)	6.65	40
Ants Vomm — RISTSÕNAD I	2.50	30
Ants Vomm — RISTSÕNAD II	2.25	30
Ants Vomm — RISTSÕNAD III	2.25	30
Ants Vomm — RISTSÕNAD IV	2.25	30
Ants Vomm — MINU HING (luuletuskogu)	20.—	40
Ants Vomm — VARJUD (luuletuskogu)	8.—	50
Salme Ekbaum — AJATAR (luuletuskogu)	4.—	30
Aarand Roos — JUMALAGA, KARS JA ERZURUM	4.—	30
Aarand Roos — JUUTIDE KUNINGAS TALLINNAS	6.—	40
Johan Pitka — RAJUSÕLMED	8.80	40
Urve Karuks — KODAKONDUR (luuletuskogu)	6.—	30
Hannes Oja — KOPUTUSED ENESES (luuletuskogu)	1.50	30
Hannes Oja — TUNNETE PURDEL (luuletuskogu)	2.75	30
Andres Küng — MIS TOIMUB SOOMES?	14.—	50
Einar Sanden — LOOJANGUL LAHKUMINE TALLINNAST	16.20	50
VARRAKU JUTULEHT — KUS ON NEEME VANAVAARA?	5.—	50

RAAMATUID LASTELE:

KALEVIPOEG (õppe- ja tööraamat lastele)	3.—	50
ÕPETA MIND LUGEMA I (õppe- ja tööraamat eelkoolealistele lastele värvitrükis)	4.—	40
ÕPETA MIND LUGEMA II (õppe- ja tööraamat eelkoolealistele lastele värvitrükis)	5.—	40
EESTI KEELE HARJUTUSTIK I	3.—	50

Eesti prohvet Järve Jaan

Matthias Johann Eisen

2.

Nii võisid Jaanilegi mõne korra mitte ainult „selged silmapilgud", vaid ka „selged päevad" tulla. Ma ei tohi ega tea öelda, kas Jaan ka niisugustel „selgetel päevadel" prohvetina esines, igapidi pidid need, kes normaalse mõistuse tagasituleku puhul Jaaniga kokku puutusid, temast muud kui halba muljet saama. Lühidalt, ettekuulutuste täideminemisega kasvas Jaani kuulsus kaugemal.

Võõras paigas kardetud teda, arvates et „rumal" võib mõnesugust kurja ja kahju teha. Nähes aga, et Jaan vaikse loomuga, harjutud temaga aegamööda ära ja lastud teda lobiseda. Ometi teavad mõned, et vahel Jaanile „hullutujud" peale tulnud. (A. Leppik Koongast). Kas Jaan Koongas oma eluajal iganes lugupidamist leidis, ei julge ma tõendada, küll aga leidis ta seda pärast surma. Jaani totrused, lollused, lapsikused astusid ikka enam vaatepiiri taha; oma arvamise järele Jaani ettekuulutusi seletades hakkas koduvaldki aegamööda neis midagi prohvetlikku aimama.

Kahtlaseks jääb, kas iga ettekuulutus Jaani suust niisugusena ilmunud, nagu ta nüüd rahvasuus liigub. Usun, et aeg oma küllussarvest ettekuulutustele ohtrasti ehteid juurde on lisanud, neid ilustanud, neid enam pretsifeerinud. Vaevalt võis Jaani iga ettekuulutus nii selge olla, kui rahvasuu seda nüüd tunneb. Liiga selgeid ettekuulutusi eest leides, kahtlevad vanade prohvetite arvustajad mõnikord, kas need ettekuulutused tõesti prohveti elupäevilt on pärit. Palju enam oletatakse ühe või teise ettekuulutuse kohta, et selle alles hilisem aeg prohvetile suhu on pannud. Nii peame ka oletama, et mõni liiga selge ettekuulutus alles pärast Jaani surma Jaanile suhu on pandud, mõnda täiesti uue aja avastuseks tuleb arvata. Viimane väide nõuab seda rohkem paika, et mitmest Jaani ettekuulutusest mitu teisendit leidub. Rahvas on kas Jaani õige ettekuulutuse unustanud, seda oma moodi moonustades või omalt poolt ise ettekuulutuse välja mõtelnud, seda Jaani omaks nimetades.

Viimane aeg on Järve-Jaani äkisti unulast näitelavale toonud. Sõjasündmused tuletasid rahvale jälle elavalt Järve-Jaani meelde. Jaani ettekuulutusi sildade ees kujutades ja neid Euroopa sõjaga võrreldes, jõudis Lääne- ja Pärnumaa rahvas varsti otsusele, et Jaan maailmasõdagi ettekuulutanud. Kui Jaan muid sõdasid ettekuulutas, miks siis mitte ka suurt maailmasõda — arvavad Jaani kolklased. Jaani maailmasõja ettekuulutajaks pidades kisti Jaan kõige oma eluga ja muude ettekuulutustega mälestuse kambrist välja ja muretseti uusi ehitusekive Jaani prohveti kuulsusele. Prohvet Järve-Jaan on viimasel ajal Lääne- ja Pärnumaal uuesti elavalt rahvasuus liikunud, just kui oleks ta alles oleviku või vähemalt kõige värskema mineviku tegelane olnud. Järve-Jaani vaimuhaigus on rahvamälestuse raja taha nihkunud, üles kerkinud aga ikka heledamalt paistev prohveti kuju. Ainult harukorral kuuldakse Järve-Jaani elukohtadel ta ebanormaalset olekut meelde tuletavaid ütlusi, näiteks, kui lapsed vahel tühje tempe teevad või ebaloomulikult asju ajavad, kuuldakse rahvasuust veel ütlusi: „teeb üsna Järve-Jaani tempe" või „need on Järve-Jaani vigurid" või „on just nagu ka Järve-Jaan". Mujal selle vastu esineb Järve-Jaan ikka prohvetina: „Järve-Jaan on seda kuulutanud, eks see nii ikka ole" või „nii peab tulema, Järve-Jaan teadis ju ette." Kus ka mõni ettekuulutus täide minemata, trööstib ennast rahvas ometi: „Pole viga, ootame, ootame, küll ükskord kõik läheb täide. Ega Järve-Jaan ju tühja pole rääkinud!" Lühidalt: Lääne- ja Pärnumaa rahva seas seisab Järve-Jaan prohveti aus nagu torn kindlal kaljul, kust rahvas teda kedagi ei lase alla tõugata.

Rahvas peab Järve-Jaani küll prohvetiks, kui ta teda ka alati selle nimega ei nimeta. Arvustuse ees ei kanna ta seda toredat nime ometi välja. Prohvetlik esinemine sõna tõsises mõttes puudub tavaliselt. Jaan ei pea meeleparanduse ega patukahetsuse jutlusi, ei püüa hulka Jumala juurde juhatada, ei kuuluta süüdlastele karistust süü pärast, ei satu ise ekstaasi ega jaksa kuulajaid vaimustada. Vähemalt ei tea rahvasuu sarnastest juhtumistest nii hästi kui midagi jutustada; me kuuleme Jaanist ainult nii palju, et ta jumalakartlik mees olnud, hoolega kirikus käinud ja kiriku ees ikka laulu laulnud „Küll vagade elu siin seestpidi hiilgab" või „Mind, Jeesus, valgusta!" Kirikuraamat teab, et Jaan korralikult kirikus käinud. Kõneand prohvetlikuks esinemiseks nähakse tal ülepea puuduvat, palju enam litsub väheräägimine pitseri ta isiku peale. Jaani usuline elu kaldub enam seespoole kui väljaspoole. Kusagile majja sisse astudes küsib ta ikka: „Andke mulle vana härja liha!" Sellega tahab ta ütelda: „Tooge mulle Piibel lugeda!" Piiblit saades loeb ta vaikselt enese ette, ilma et pärast Piiblit püüaks kuulajatele ära seletada või ülepea Piibli alusel kuidagi neisse mõjutada. Ta kinnitab oma seespidist inimest, Jumala sõna manitsust muile pakkumata.

Raamat „Vaimutöö" tähendab Jaani kohta: „Issand oli teda Püha Vaimu väega ja tarkusega täitnud; ta kuulutab rahvale meeleparandust ja pattude andeksandmist. Ta näitab kirja seest igavest tõtt" (lk. 66). Need teated ei seisa milgi kombel kooskõlas minu saadud teadetega. Ma ei tea, kust allikast „Vaimutöö" on oma andmed ammutanud. Niisama küsitavaks jääb „Vaimutöö" väide: „Kõik ärganud hinged armastasid Jaani, et ta neile sõnas teed näitas ja elus eesmärgiks oli kõiges pühitsuses." „Vaimutöö" järele esineb Jaan siis tõsise Kristuse jüngrina. Paraku ei ole ma rahvasuust sellegi väite kohta tuge leidnud. Ärganud hinged võisid Jaani küll armastada — selle vastu ei saa vaielda, aga kuidas Jaan oma eluga eesmärgiks oli kõiges pühitsuses, selle mõistatuse seletus valmistab oma jagu peamurdmist. Jaan jääb igapidi problemaatiliseks iseloomuks.

Kuna prohvetitel tihti kokkupõrkeid ülemustega ette tuleb, viimastele tõtt kuulutades ehk neid ülekohtu pärast noomides, kuuleme Jaanist vähe sellesarnast. Ainult oma koguduse õpetaja Glanströmiga satub ta vastamisi, räägib isegi kirikus sellele vastu. Mõisnikke sellevastu jätab ta tavaliselt rahule, valitsusse ei puutu ta sugugi. Ainult üks teisend teab, Jaan noominud mõisnikke nende kõrvatu elu pärast, jah, sõimanudki neid. Tavaliselt ei tee Jaan ümberuse pattude noomimisega tegemist. Mõne korra saab Jaan ülemuselt küll peksa, vist alati sõnakuulmatuse ja vastuhakkamise pärast, mitte ometi pattude noomimise pärast. Ühe teate järele ei tundnudki ta peksu; arvatakse, et ta pikad, mustad juuksed talle jõudu andnud nagu Simsonile ja teda kõigi hoopide eest varjanud. Teise teate järele olnud ta haruldaselt suure jõuga ja kandnud ühtelugu enesega väikest kirvest kaasas (A. Leppik Koongast). Kuidas teda vahel ka pekstud, ei tulnud tilkagi verd ta ihust. Peksu peale ei teinud ta häältki. Pakanegi ei teinud talle häda. Õpetaja N. Aunverdti kuulmise järele olnud ta paraja kasvuga mees, K. Jungermanni Virtsust saadud teadete järele kõrge kasvuga, käinud alati vanas, pikas, mustas kuues. Ülepea kõnelenud Jaan koguni vähe, armastanud enam üksildust (J. Laasi Vigalast). Tõsise näoga küsijatele seletanud ta nende küsimusi; pilkajate, narrijate küsimuste peale vaikinud ta. Tihti kannatanud ta nälga, harva käinud häilt inimestelt toitu palumas. Nälga tundes öelnud tavaliselt iseenesele: „Mis on kõige parem leiva kõrvane?" ise vastanud küsimuse peale: „Sool, leib!" (A. Reiman Virtsust).

Prohveti vaimulaadi ei jaksa me Jaanist palju leida. Pean ometi möönma, et mõni harv, üksik joon ta elust midagi prohvetlikku meelde tuletab, ka mõni üksik lause, kuid kokku arvatuna, kahaneb nende arv väikseks. Näib, nagu oleks ta mõne lause kas prohvetitest kopeerinud ehk püüaks ta mõne lausega neid jäljendada. Sisaldab ju mõni Jaani ütlus tõesti midagi vanade prohvetite kuulutuse taolist, ka mõni harv tegu.

(Järgneb)

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1002, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

TED ROLAND LAAN
advokaat-notar
133 Richmond St. W., Ste 705
Toronto, M5H 2L3
Tel. 364-7072

Eesti skautlike noorte jüripäeva paraadil andis skautmaleva juht Silver Kask üle gaidi- ja skaudisõbra teenetemärgid „Tammetäht" Johannes Kannile (vasakult), Tõnis Laarile ja Osvald Piilile.
Foto: Ervin Aleve

Laserkiired rakettide vastu

Ühendriikides katsetakse uute relvadega

WASHINGTON — USA uue presidendi Ronald Reagani valitsus tahab kiirustada maailmaruumi asetatavate laserrelvade arendamist. Relv suunatakse N. Liidust välja tulistatavate ballistiliste rakettide vastu.

Reagani poolt kaitseministeeriumisse valitud mehed on rääkinud Kongressil võtmepositsioonis olevaile vabariiklastele, et suuremate summade juhtimine tugevajõulise laserrelva välja arendamiseks on ministeeriumi tähtsaim ülesanne.

Relv „tulistaks" kondenseeritud laservalguskiire ballistilisele raketile, kui see tõuseb atmosfäärist oma matkale tuhandete kilomeetrite kaugusel asuvale märklauale.

Reagan on kinnitanud mitmele vabariiklasest senaatorile, kes on saanud tähtsaid kohti uues valitsuses, et ta tahab parandada USA kaitsevõimet N. Liidu aatomrelvade rünnaku vastu.

Juba kubernerina avaldas ta tugevat soovi Ühendriikide tehnilise valmisoleku suurendamiseks, et sellega oma maad aatomisõja hävingust päästa. Ta on olnud eriti huvitatud rakettide vastase laserkiirte arendamisest.

Sõjavarustuse tööstuse juhatajatega detsembris peetud nõupidamistel Pentagonis tõdeti, et nii Ühendriigid kui ka N. Liit arendavad suure mõjuvõimega laserrelvi, mis võidakse asetada maailmaruumi.

Lisaks rakettide hävitamisele kasutatakse neid maakera ümber tiirlevate kindlustatud satelliitide vastu võimalikus maailmaruumisõjas.

Lisaks on laserrelva juures oluliserelvaks rakettide vastu. Kuid maa peale asetatud laser ei ole siiski osutunud kasutamiskõlblikuks, sest laserikiir ei suuda läbi pilvede, udu, vihma ja lumesaju tungida. Atmosfääris selliseid probleeme ei ole, mistõttu tuleb ehitada vastavad tugipunktid maailmaruumi.

Lisak on laserrelva juures oluline, et lasersäde ei kaotaks maailma ruumis oma tugevust tuhandete kilomeetrite pikkusel teekonnal. Relva on võimalik asetada maailmaruumi keerlema pandud jaama, mille liikumine koordineeritakse maakera liikumisega nii, et see näib püsivat oma kohal 35.800 kilomeetri kõrgusel. Piltlikult öeldes ripuks relv N. Liidu kohal.

Senati salaluure komisjoni liige Malcolm Wallop mainis, et ta toetab maailmaruumi asetatava laseri arendamist summade suurendamisega, kui järgmist riigieelarvet koostatakse. Ta ütles, et Reagan pooldab innukalt uut relva ja et selle poolt on ka Reagani uus valitsus.

Maa peale asetatud katselasereid on kasutatud Kirtlandi lennubaasis Uues Mehhikos märgilennukite allatulistamiseks. Õhujõud on asetanud ühe laseri ka KC-135 lennukisse, et näha kas see on võimeline raketti alla tulistama. Katsed on andnud häid tagajärgi.

Praegusel arengutasamel võtab veel vähemalt kümme aastat enne kui laserrelvi võidakse hakata maailmaruumis kasutama.

Teiseks on katsetatud relvad liiga suured ja kohmakad maailmaruumi viimiseks ja sinna jätmiseks. Isegi katsejärgus olev avaruuslennuk ei ole võimeline nende maakera orbiiti viimiseks.

Teadlased loodavad, et nad on võimelised laserrelva ja selle jõuallikat vähendama ja saata need maailmaruumi katse all oleva avaruuslennukiga.

VABA EESTLANE

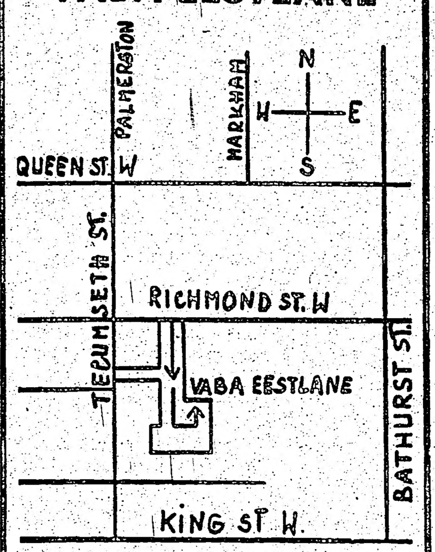

„Vaba Eestlase" toimetuse ja talituse asukoha plaan

TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast reedeni kella 9—3-ni

Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7675

Toimetajad kodus väljaspool tööaega:
Karl Arro 482-0242
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:

üks toll ühel veerul	$4.—
esiküljel	$5.—
tagaküljel	$4.50

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:
1. **Vaba Eestlase talitus**
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70. Stn. C.
Toronto, Ont. M6J 3M7
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495
2. **Mrs Leida Marley**
Ajutine aadress:
37 Mann Ave.
Toronto, Ont. M4S 2Y2
Telefon: 483-2588

Toetasid EKN tegevust

Eestlaste Kesknõukogu Kanadas rahvuslikku tegevust toetasid oma majandusliku panusega märtsis, aprillis ja mais 1981. a. alljärgnevad kaasmaalased:

Johannes Anton, Karl Ardam, Ida Areneem, Jaan ja Helle Arro.

Anita Betzen, Oskar Birkenbaum.

Eesti Pensionäride Klubi Torontos.

Mart Hallik, Thelma Holmberg.

Väino Kaldma, E. Kalkis, Eduard Kalkun, Kanada Eesti Võitlejate Ühingute Liit, Kristjan Kangro, Ralf ja Frida Kasper, Marta Kaunismaa, Olev Kivioja, Martin Kivistik, Irmgard Knuude, J. Koha, Jaan ja Ivi Kont, Leo Koobas, Korp! Amicitia, Paul Kriisa, K. Kõrgesaar, Henn ja Lydia Kõrre.

John Laider, H. Lember, E. Liigand, Risto Liivoja, H. Lindström, W. Lohuaru, Elfride Loosberg, Evald Lootus.

Linda Mankio, E. Midenbrit, Kaarel Mitt, Ants Mälberg.

Alma ja Aime Nii, M. Nurming.

August Oad, Kaalep Ots, Fileida Ozog.

Leo Paap, August Pajur, O. Palk, A. Pallop, L. Palumäe, Valter Piigli, Elmo Piil, L. ja A. Ploom, Eerik ja Lehti Poolake, Karl Pormeister, Larissa Puhvel, A. Pärli, Ants Pärtelpoeg.

Leida Raudvee, Kaspar Rebane, H. Rist, Helga Roman, Endel Ruberg, Olev Ruberg, Eugen ja Aet Ruus, B. Rätsep, Nikolai Rõuk.

Alice Saage, Külli Saartok, Ida Sadam, Sault Ste. Marie Eesti Selts, Alfred Sepa, Selma Sepp, Heikki Sillaste, Pauline Sinberg-Snieckus, H. Soolepp, Lex Soom, Alfred Sule, Johan Sumberg, Alma ja Johannes Sünd.

Karl Taagepera, L. E. Tabola, Mariette Talik, Rein Talvak, R. Talve, Alfred ja Eñe Tamm, Eero Tamm, Otto Tarkus, Endel Toiger, Toronto Eesti Maja, Helene Ulk.

M. Vabasalu, Nikolai Valge, jun., Mart Vent, Jüri Villem, Joh. Wallner.

A. Õunapuu.

Toetuste laekumine jätkub.

EESTLASED MAAILMARADADEL

⊕ Inglismaal olev eesti rahvatantsurühm „Kalevi" tantsijad esinesid 1. novembril inglastele Guiseley raekojas, kus nad said väga hea ja sõbraliku vastuvõtu osaliseks. „Kalevi" rühmas on praegu 4—5 paari, juhiks Silvi Billington, kelle inglasest abikaasa John on olnud juba aastaid rahvatantsijate pillimeheks. Pidevalt võtab „Kalevi" harjutustest osa üks tantsijate paar Boltonist, eestlanna oma inglasest abikaasaga. Samuti on ühel Bradfordi tantsija partner tema inglannast abikaasa.

⊕ „St. Peterburg Times" Floridas tõi oma 23. veebruari numbris suure foto linnas 22. veebr. asetleidnud rahvaste näituse eesti väljapanekust, millel esiplaanil kaks eesti rahvarõivais mannekeeni, vöö, ilusaid käsitöid ja rakenduskunstnik Erika Tiislerilt ehisnahatöid. Väljapanekute juures seisavad Hilja Pohl ja Erika Tiisler. Väljapanek sai 1. auhinna, mis välja pandud Iche kolumnisti Dick Bothwelli mälestuseks. Auhinna põhjustas, et väljapanek oli parim oma maa kultuuri tutvustaja.

TEIE KUULUTE KANADALE

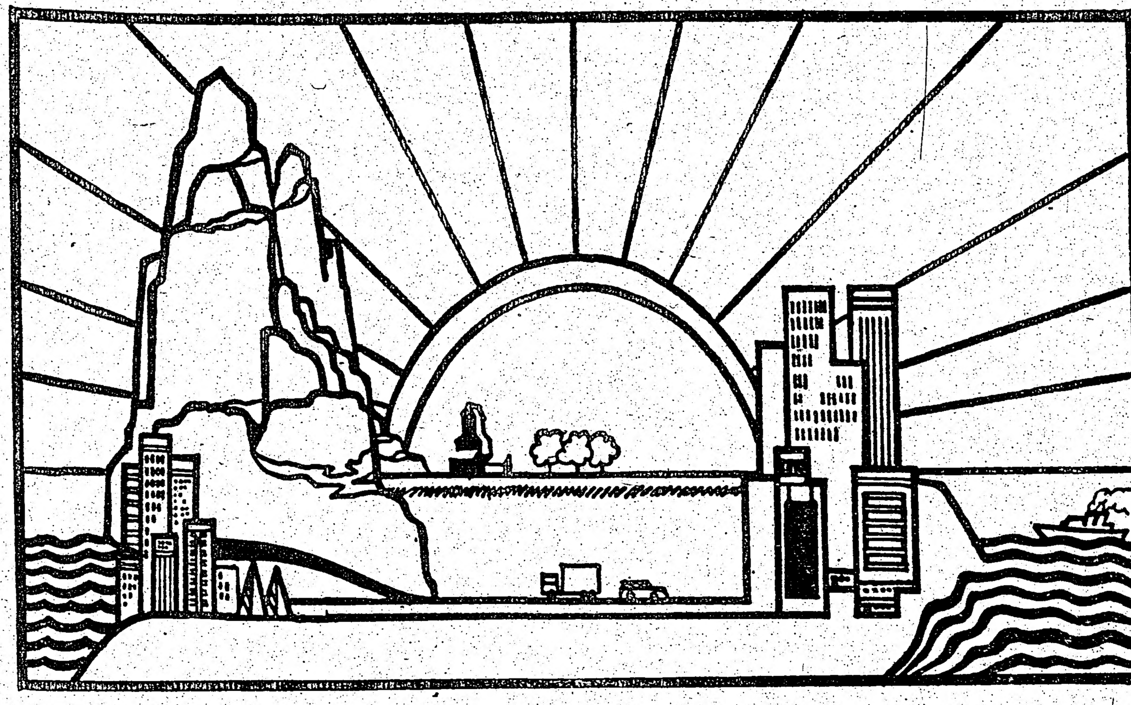

... JA KANADA KUULUB TEILE

Kanada on teie maa. Iga provints, iga linn, iga küla. Atlandi provintsid idas, võluv pealinna piirkond, kõrgustesse tõusvad Kaljumäed ning nende taga asuv läänepiirkond.

See on maa, mis omab võimsa loodusliku ilu, võltsimatu ja lihtsa sõbralikkuse ning suured kogemused puhkusevõimaluste loomisel, mida ükski teine maa ei suuda pakkuda.

Tutvunege mõne teise Kanada piirkonnaga sel aastal.

Canada
Siin on palju, mida vaadata.

Canadian Government Office of Tourism — Office de tourisme du Canada

UUDISEID KODUMAALT

1980. aasta suvel astus Tallinna Linnamuuseumi mees, kes rääkis, et ta isa vanas kastis olevat imepärased vanaaegsed kannud. Isa olnud aamisseppmeister ja kuulunud Tallinna Tünderseppmeistrite Ühingusse. Neid kannusid on perekonnas aastakümneid säilitatud. Selgus, et esemed moodustasid kaks tinakannu aastast 1691, tündersepasellide tinast karikas ja kann aastast 1811, mõlemad tuntud Tallinna tinavalaja Zacharias Lindströmi tööd, lisaks tubakataldrik samast aastast. See olevat viimaste aastakümnete kohta haruldane leid.

☆

Muuseumi esindaja kutsuti Kadriorus ühte vanasse majja kohvrit vaatama, mis olevat ära anda. Kohapeal selgus, et tegemist olnud baroksete sepistega suure tammepuust kohvriga, nagu neid kunagi reisidele kaasa võeti. Pärast puhastamist hinnati, et see pärines 17. aastajandi lõpust.

☆

Kodumaal on üks sort asjamehi nn. ühiskondlikud liiklusinspektorid, kes töötavad koostöös Siseasjade Valitsusega. Hiljuti tehti kokkuvõtteid eelmise aasta tegevuse üle ja siis leiti, et liikluseõnnetuste juures on üheks kurja juureks joobnud roolikeerajad. Neid peeti ainult ühes Tallinna linnaosas möödunud aastal 138 kinni, nende rooli tagant kõrvaldamisega oli välditud palju raskeid liiklusõnnetusi. Lisaks neile peeti samas rajoonis kinni 106 sõidukit, mille juhil polnud üldse sõiduluba; paljudel neil oli võetud sõidukijuhtimise õigus vintis peaga sõitmise pärast. Liikluses on joodikute ja lubadeta sõitjate kõrval samaväärselt olnud ohtlikud autode „ärandajad" (varastajad). Samas Tallinna linnaosas võeti kinni või leiti üles 44 ärandatud sõidukit koos kurjategijaga.

Joodikute kõrval on teiseks peamiseks õnnetuste tekitajaks piirkiiruse ületamine, mil puhul auto saab juhist võitu ja hakkab upperpallitama. Samas Tallinna linnaosas võeti kinni 506 autojuhti kellele piirkiiruse ületamise pärast tehti protokoll. Ühiskondlike liiklusinspektorite töö eesmärgiks on, et teedel ja tänavatel sõidaksid üksnes viisakad autojuhid, kes austaksid eeskirju. Pisirikkumiste pärast peeti möödunud aastal selles linnaosas kinni 11.000 sõidukit, kusjuures juhte hoiatati. Ühiskondlikke liiklusinspektoreid on Tallinnas 989, kogu Eestis 5000, kes võitlevad nende vastu, kes ei austa liiklusreegleid.

☆

Avinurmes on „Uku" nimeline töökoda, kus valmib iga kuu 36—37 eri liiki eset. Avinurme meistrite traditsiooniliseks materjaliks on puit, kuid siin valmistatakse ka seemisnahast suveniirkotte, rahvusliku ornamendiga punutud korvikesi, kasetohust karpe, piipe, kootakse salle, kindaid, kampsuneid. Maido Raamat töötleb ainult puitu, tema valmistab õllekappasid. Avinurme töökoja saadusi eksporteeritakse ka välisriikidesse, nii on viidud Soome, Prantsusmaale, Itaaliasse ja mujale rahvusliku kaunistusega pööktoole, mis olevat tõelised kunstiteosed.

☆

Sõrve on ikka veel kuulus oma viimaste lahingute asukohana. Sõrve sovhoosis käib aga ikka veel halastamatu lahing, sõda peetakse viinavõtmisele töö ajal, teadete kohaselt kasvatamisega.

☆

Aprill-maikuu kuulutati Eestis Ministrite Nõukogu määrusega kalavarude kaitse kuuks. Sel ajal teotsesid kalakaitseorganid kontrolli püügieeskirjade täitmise üle ning tehti elanike hulgas selgitustööd. Riiklikud kalakaitseinspektorid, koos ühiskondlike inspektorite, miilitsate, looduskaitsetöötajate ja patrullsalkadega organiseerisid ühiseid haaranguid veekogudele ning seadsid üles valve kalade kõige intensiivsema kudemise paikadesse. Rahvale tuletati meelde, et kalapüügieeskirjade rikkumise eest trahviti süüdlasi kuni 50 rublani ja peale selle nõuti ebaseadusliku püüdmisega tekitatud kahju riigile sisse. Veel pöörduti inimeste poole, et nad kohe miilitsale teataksid, kui näevad röövpüüdjaid.

☆

Tartu ülikooli 350. aastapäeva tähistamiseks avatakse Tartus uusi monumente. Nii tulevat professor T. Lippmaa mälestusmärk botaanikaaeda, professor L. Puusepa oma Maarjamõisa.

☆

Kodumaal püütakse leida vastust küsimusele: miks Narva ehitusmaterjalide Kombinaadis esineb kolm korda rohkem tööluuse (töölt põhjuseta puudumisi) ja purjuspäi avaliku korra rikkumisi rohkem, kui Narva mõnedes teistes, töötajate arvult samuti suurtes ettevõtetes. Kuigi kindlat vastust pole saadud, viitavat kõik sellele, et ehitusmaterjalide kombinaadis puudub avalik arvamus, mis mõistaks joomist rangelt hukka. Ja kuidas see hukkamõistu õhkkond saabki tekkida, kui aegajalt satub kombinaadist kainestusmajja isegi insener-tehnilisi töötajaid ja keskastme tootmisjuhte.

☆

Eesti Elektrijaamas toimus möödunud sügisel joomisvastane aktsioon. Kohal oli ettevõtte direktor ja parteiorganisatsiooni sekretär ning palju teisi juhtkonda kuuluvaid tegelasi. Saal oli olnud „päevakohaselt" kujundatud, seintel joomist taunivad plakatid ja ettevõtteviinavendi tutvustav fotovitriin. Loomulikult olid kohal olnud pildirea kõrval ka originaalsed „modellid", kes istunud eraldi saaliosas. Direktor rääkis sellest, millist kahju joodikud ja luusurid ettevõttetele tekitavad. Peale mitut sõnavõttu järgnes loeng alkoholismi ravist, kus nimetati mitmeid nimesid, kes edukalt olid ravikuuri läbi teinud. Lõpuks oli sõna antud ka „päevakangelastele" enestele.

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 26. mail 1981 — Tuesday, May 26, 1981

KIRIKUD

TORONTO KOLMAINU EESTI EV.-LUT. USU KOGUDUS
Kirik: 619 Sherbourne St., Toronto (Sherbourne'i allmaa jaam on kiriku kõrval).
Õpetaja O. Gnadenteich
112 Fallingbrook Rd., Scarborough, Ont.
Telefon 698-7977 või 766-7853
Kantseleis, telefon 921-9417.
kantseleis, telefon 921-9417.

JUMALATEENISTUS on pühap., 31. mail kell 1.30 p. Teenib õp. Aulis Jalonen.

SURNUAIA-PÜHA on Mt. Pleasanti kalmistul pühap., 7. juunil kell 11 homm. eestlaste matusepaiga juures. Lahkunute mälestamine. Orelil G. Ital.

Kõnetunnid on iga kuu teisel esmaspäeval kella 6—8 kiriku kantseleis.

EESTI EV.-LUTERI USU PEETRI KOGUDUS TORONTOS
817 Mt. Pleasant Rd., Toronto M4P 2L1. Kiriku tel. 483-5847
Õp. Oskar Puhm
84 Dinnick Cres., Toronto M4N 1L8, tel. 483-4103

PÜHAPÄEVAKOOLI LÕPUAKTUS, laupäeval, 30. mail kell 1 p.l. kirikus. Järgneb pidulik koosviibimine all saalis.

JUMALATEENISTUS Jõekääru Metsakirikus 31. mail kell 11 hommikul. Laulab pühapäevakoolikoor Margit Viia juhatusel.

ÕPETAJA KÕNETUNNID: teisipäeviti ja neljapäeviti kell 6—8 õhtul. Muul ajal kokkuleppel.

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS
Carltoni ja Jarvise nurgal
Õpetaja Andres Taul
Toronto, Ont. M6G 3K6
17 Frank Cresc.
Tel. 656-5248, kirik 923-5172

Pühap., 31. mail PIHIPÜHA JUMALATEENISTUS kell 11 homm. Armulaud eriti leerilaste vanematele, vana-vanematele, vaderitele ja sõpradele.

Pühap., 7. juunil LEERILASTE ÕNNISTAMINE kell 11 hommikul. Solist Irene Loosberg.

Ingliskeelne JUMALATEENISTUS kell 1 p.

ÕPETAJA KÕNETUNNID teisip. ja neljap. 6—8 kiriku käärkambris.

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS
Stone Church, 45 Davenport Rd.
Jutlustaja Allan Laur,
141 Clark Ave., Unit 50 Thornhill, Ont. L3T 4P4. Tel. 889-8173.

Pühap., 31. mail kell 1.15 pühapäevakool täiskasvanuile ja lastele. Kell 2 p. JUMALATEENISTUS, kõneleb Jüri Puusaag, duettlaule.

Teisip., 2. juunil kell 7 õ. PALVEÕHTU.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
36 Bards Walkway, Willowdale, Ont. M2J 4T9
Tel. 499-6488.
VABADUSE KUULUTUSE"
raadiosaated igal pühapäeval kell 3 p.l. WHLD 1270 kc.

Pühap., 31. mail kell 10.15 homm. pühapäevakool. Kell 11 hommikul JUMALATEENISTUS, kõneleb H. Eller, solist Marika Krabi-Wilbiks. Kell 6 õ. KUULUTUSKOOSOLEK, kõneleb Jüri Puusaag, noorte ansambel.

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS
562 Jones Ave., Toronto 6, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.
Toronto 6, Ont.
Tel. 463-6223

Pühap., 31. mail kell 11 homm. JUMALATEENISTUS. Kõnelevad Heino Sepp ja jutl. E. Saraoja.

Toronto pensionäridel oli edukas tegevusaasta

Klubi esinaiseks valiti tagasi Frieda Terts

Toronto Eesti Maja keskmises saalis möödunud kolmapäeval toimunud Eesti Pensionäride Klubi Torontos peakoosolekul konstateeriti, et klubi on töötanud möödunud aasta kestel silmapaistvalt edukalt, samuti võib konstateerida energilist tegevust klubi eri-huviringide raamides. Klubi esinaiseks valiti tagasi Frieda Terts, samuti valiti peale ühe tagasi juhatusest ametivanuse järele väljalangenud liikmed

Koosolekut juhatas klubi esinaine Frieda Terts, protokollis sekretär Helmi Mägi.

Enne päevakorra juurde asumist mälestati esinaise ettepanekul leinaseisakuga aasta jooksul surma läbi lahkunud klubi liikmeid.

Möödunud tegevusaasta aruande esitas esinaine. Nagu sellest nähtub on klubi tegevus olnud erakordselt vilgas ja viljakas. On korraldatud väljasõite, seitse rahvarohket ja huvitava kavaga koosviibimist ja loterii mis tõi klubi kassasse üle 2080 dollari. Klubi raamides tegutseb seitse huviringi, kes kõik on tegutsenud suure innu ja energiaga.

Sotsiaalring tegutseb Elfriede Loosbergi juhatusel kuid kahjuks on tulnud selle ringi tegevust teatud määral piirata abiliste väikese arvu tõttu. Raamatukogul on lugejaid 100 ümber ning raamatukogu juhatajaks on klubi juhatuse liige F. Möller. Raamatuid on kogusummas 2000.

Käsitööring Ella Kummi juhatusel on tegutsenud väga virgalt ning selle töö tulemusena saavutas klubi ka suure sissetuleku äsja korraldatud loteriil.

Bridzhiklubi käib koos igal kolmapäeval. Juhatajaks on Paul Tammeveski. Maleringi juhatab Adele Toom. Mängijaid on 6—8, kuid neid võiks olla rohkem. Tervisvõimlemise ring töötab edukalt New Horizoni kaudu saadud riikliku toetuse abil. Ringi juhiks on H. Vallner, palgaliseks instruktoriks Asta Kalmar, klaverisaatjaks Eerik Liigand. Osavõtjaid on 80-ne ümber, kes võimlevad kahes grugis. Klubi naislaulukooril on praegu 21 liiget.

Koor töötab New Horizoni kaudu saadud toetusega.

Palgaliseks koorijuhiks on E. Tobreluts, koori esinaiseks Martha Meyer. Klubi esinaine tõstis oma aruandes ka eriti esile pereema E. Tertsi ja tema abistajaid. Tegevusaruanne kinnitati üksmeelselt.

Rahalise aruande kandis ette kassapidaja Olga Kraav. Aruande kohaselt olid klubi tulud 6.599.38 dollarit ja kulud 6224.12 dollarit. Revisjonikomisjoni aruande esitas esimees P. Auksi. Aruanded kinnitati. Samuti kinnitati üksmeelselt esinaise F. Tertsi poolt esitatud tegevuskava ja eelarve.

Valimiste juurde asumisel selgus, et juhatusest langevad ametivanuse järele välja esinaine Frieda Terts ja juhatuse liikmed Hella Parsons, Helmi Mägi, Ella Kumm, Ilmar Leps ja Voldemar Saarni. Kõik teised peale V. Saarni nõustusid uuesti kandideerima ja valiti tagasi.

Tervislikel põhjuseil taandunud V. Saarni asemel valiti uueks juhatuse liikmeks J. Soots.

Revisjonikomisjoni valiti vanadest liikmetest tagasi P. Auksi ja E. Soosaar ning uueks liikmeks O. Raidlo.

Koosolekul ülestõstetud küsimuste all kurtis Elfriede Loosberg, et sotsiaalringi tegevuse vastu on huvi väike. J. Säägi leidis, et sotsiaalringile peaks andma senisest rohkem majanduslikku toetust kuna ringi liikmed külastavad klubi liikmeid pidevalt haiglates, puhkekodudes ja erakodudes.

Informatsiooni osas selgus, et klubi viimane koosviibimine kohvilauas sel hooajal toimub Toronto Eesti Majas 4. juunil.

J. Säägi ettepanekul avaldati juhatusele tehtud töö eest tänu aplausiga ning esinaine E. Terts lõpetas koosoleku lühikese sõnavõtuga ja tänuavaldusega.

J.S-gi

Killamängud lähenevad. Augustikuul toimuva maakondliku pidustuse eeltööd on arenenud. Hiljuti käisid maakondade esindajad kohapeal Moonstone suusakuurordis, kus maakondadele anti nende asukohad ja tõmmati piirid. Pildil Lääne maavanem R. Marley tähistab Läänemaa asukohta sellenimelise vaia maasse löömisega. Foto: Ervin Aleve

Murray E. Newbigging
MATUSEMAJA
Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.
M. WAYNE HAMILTON
Funeral Director
733 Mount Pleasant Rd.
(lõunapool Eglintoni)
Helistada tel. 489-8811 ● 489-8002

Registreerimine Seedrioru Laste Suvekodusse

Seedrioru laste suvekodu avab oma uksed eeloleval suvel, pühapäeval, 12. juulil ja kestab kuni 8. augustini, seega on suvelaagri kestvuseks neli nädalat.

Laste registreerimine suvekodusse on alanud ja kestab kuni 15. juunini. Registreerimise vorme ja lähemat informatsiooni saab aadressil Härnald Toomsalu, 47 Mountain Avenue, Hamilton, Ontario L8P 4E8, telefon (416) 529-3760. Osavõtumaks lapselt nädalas on $75.00. Teiselt ja järgmistelt lastelt samast perekonnast $65.00 (kui lapsed on suvekodus samaaegselt). Registreerimismaks lapselt on $5.00.

Laste Seedrioru Suvekodusse vastuvõtmisel väljaspoolt Seedrioru piirkonda, kehtib põhikirja nõue, et üks lapse vanemaist peab olema Sihtasutus Seedrioru toetavliige sel aastal, mil laps on suvelaagris, (liikmemaks $25.00 aastas). Laste Suvekodusse vastuvõtmine toimub pühapäeval, 12. juulil, alates kella 1-st päeval ja vahetused (laagrist lahkumised ja juurdetulemised) samal ajal järgnevatel pühapäevadel. Nädalamaksude tasumine toimub lapse laagrisse vastuvõtmisel. Suvelaagri juhiks kahel esimesel nädalal on Kunda Rist, kes on ka varematel aastatel seda ülesannet eduga täitnud ja noorte hulgas suure populaarsuse võitnud.

Eelmise aasta eeskujul on kavandatud ka väikelaste all-laager kahele esimesele laagrinädalale. All-laager saab toimuda aga ainult siis kui on küllalt väikelapsi (vähemalt 10). Selle all-laagri juhtimise on enda õlgadele lubanud võtta Toronto Eesti Lasteaia kasvataja Linda Kolga. Selle laagri osa efektiivseks organiseerimiseks on vajalik „mudilaste" varajane registreerimine, (hiljemalt 29. maiks). See annab lastevanematele võimaluse teiste plaanide tegemiseks, kui all-laager ei peaks toime tulema laste vähesuse tõttu.

Üheks väga tähtsaks tingimuseks laste Suvelaagrisse vastuvõtmisel on see, et vähemalt üks lapse vanemaist oleks eesti päritoluga.

Seedrioru püüab anda oma parima, katsudes organiseerida kvalifitseeritud jõude lastele kasvatajaiks, ning laagri programmi koostamisel, kuid ilma laste kodude koos- ja kaastööta, oleks ka see panus asjata vaeva nägemine.

H. Toomsalu

Talgupäevad Jõekäärul

Laste registreerimine Jõekääru suvekodusse kestab ja esialgu on veel ruumi laste paigutamiseks. Registreerimisi võtab vastu kuni 15. juunini Mai Musta 449-3838, 23 Ballyronon Rd., Don Mills, Ont. M3B 1V2.

Ettevalmistustööd suvekodu avamiseks on täies hoos. Kutsume kõiki lastevanemaid ja noortesõpru järgnevatele talgupäevadele: laupäeval, 6. juunil, laupäeval; 27. juunil ja pühapäeval, 28. juunil. Talguteks registreerida telefonil Mai Musta 449-3838, Nora Valter 759-2405 või Leili Nurm 763-5478.

Talguliste kogunemine toimub söögisaali juures kell 9.00 hommikul. Kaasa võtta rehad, labidad, kirved, puutööriistad, töökindad j.n.e. Talgulistele pakutakse kohvi. Teretulemast kõigile abilistele.

Toronto Eesti Naisseltsi juhatus

TEADAANNE ENDISTELE GUSTAV-ADOLFI GÜMNAASIUMI ÕPILASTELE

6. juunil 1981 saab Gustav-Adolfi Gümnaasiumi 350 aastaseks.

Olemasolevail andmeil pole Euroopas ega mujalgi teist kooli, mis töötanuks läbi sajandite nii pikka aega ühel kohal õppetööd katkestamata.

Juubeli tähistamiseks on korraldatud Torontos, Tartu College'i ruumides, täpselt aastapäeva kuupäeval, 6. juunil, alates kella 4-st pidulik koosviibimine ja õhtusöök.

Kõikidel endistel õpilastel ja õpetajatel on palutud suurjuubeli pühitsemisest osa võtta.

Osavõtust palume teatada kas T. Kõhelik'ule 633-7585 või E. Türner'ile 781-2385, nii pea kui võimalik.

Sündmuste kalender

● **Laupäeval, 30. mail kell 3 p.l. „Ehatare" pidulik nurgakivi panemine 40 Old Kingston Rd., Scarboros.**

● **Reedel, 12. ja laupäeval, 13. juunil St. Lawrence Centre'is Kalev Estienne võimlejate pantomiim „Rõõm liikumises". Algus kell 8 õ.**

● **Neljapäeval., 18., reedel, 19., laupäeval, 20. ja pühapäeval, 21. juunil Eesti Majas Tallinna Festival. Neljapäeva õhtul Miss Tallinna valimine.**

Soovitakse High Park'i raj.
LAPSEHOIDJAT
pooleks päevaks 5 päeva nädalas alates septembrist. **Tel. 766-1363**

Paljud eestlased majaomanikud ei tea,
et teen igasuguseid raud- ja puuaedu
kruntide ümber.
B. RISTIMÄGI, tel. 759-6424

wintario

Neljapäeval, 21. mail toimunud Wintario loterii loosimisel langesid 100.000-dollarilised peavõidud piletelle nr. 027050, $25.000 võitsid piletid nr.d 904643, 483106, 632038 ja 804045. $1000 võitsid numbrid 49413, $100 — 1942, $10 — 265 ja tasuta piletiraamatu numbrid 64.

Leida Idla surnud

STOKHOLM — Stokholmis Danderydi haiglas suri kolmapäeval, 29. aprillil pianist ja Idla-võimlemise muusika komponist Leida Idla, n-na Rebane, 81 aasta vanuses.

Abielus Ernst Idlaga, oli ta algusest peale ühtlasi tema lähimaks muusikaliseks kaastööliseks ja nõuandjaks. Alles äsjasel Ernst Idla mälestusgalal Stokholmi Kuninglikus Tennishallis esitati ka Leida Idla muusikalisi seadeid.

Teadaanne pensionäridele

Hooaja viimane klubi koosviibimine toimub neljapäeval, 4. juunil kell 2.30 p.l. Toronto Eesti Maja suures saalis, millest klubi liikmeid ja külalisi palume osa võtta.

Koosviibimisel ühtlasi registreerimine ka väljasõiduks Niagarale kolmapäeval, 24. juunil.

Juhatus

Nalja

„Mis sa selle vihmaussiga teed?" küsis ema väikeselt Peetrilt.

„Meie mängisime väljas," ütles Peeter, „ja nüüd ma tahan talle oma korterit näidata."

Ulatame oma abistava vennakäe

Toetus USA-st ESTO-84 korraldamiseks Vancouveris

Kuna järgnevate Ülemaailmsete Eesti Päevade (ÜEP) asukoha suhtes on tekkinud pikaleminevaid vaidlusi, on vaja heita kiire pilk probleemi ajalukku ja vaadelda kõike õiges perspektiivis.

Järgmiste ÜEP küsimus leidis kaalumist Stokholmis möödunud suvel, kus ESTO-80 esimees Richard Norvell kutsus kokku kõik ESTO-80 komiteed ning eelmiste ÜEP esimehed (Robert Kreem ja Kaljo Popp). Richard Norvell toetas järgmiste ÜEP-de pidamist Läänerannikul, millega nõustusid nii USA, Kanada kui ka Austraalia esindajad. Lääneranniku esindaja tõi aga esile, et tal polnud lõpliku otsuse tegemiseks kaasa antud volitust ning peale mõningaid läbirääkimisi seetõttu väitis, et Läänerannik loobub ÜEP korraldamisest.

Seepeale Kanada esindaja Tõnu Tõsine teatas, et kui teist kohta ei leita, on Toronto nõus ÜEP korraldama.

Austraalia esindaja Tiiu Kroll esitas, et Austraalia oleks nõus järgmised ÜEP-d korraldama. Enamus koosviibijaid Stokholmi koosolekul avaldas sellele poolehoidu.

Hiljem — peale kohapealseid läbirääkimisi ja arusaamatusi — teatati Austraaliast Ülemaailmsele Kesknõukogule korraldamise suhtes äraütlev seisukoht. Alles selle järel Ülemaailmne Kesknõukogu avaldas, et peab soovitavaks ÜEP pidamist Torontos. Seetõttu pole võimalik väita, et järgmiste ÜEP kohaks oleks juba varem määratud Toronto.

Kuna vahepeal on Vancouverist (eriti noorema generatsiooni poolt) avaldatud tõsist soovi ÜEP korraldamiseks Läänerannikul, toetame seda tugevalt ESTO 80 USA komitee poolt.

Lääneranniku ÜEP oleksid esiteks igati kooskõlas Stokholmis toimunud suunamääravate otsustega ning teiseks annaksime sellega suurema ja laiahaardelisega tegevustandri kogu Ülemaailmsete Eesti Päevade ideele.

Ülemaailmsete Eesti Päevade peasihiks (meie välisvõitluse kõrval) on tugevate uute ja noorte organiseerivate juhtkondade loomine globaalses mõõdustikus.

Kui Baltimore oma kahesaja eestlasega (kümnekonna tulihinge eestvedamisel) suutis korraldada 15000 eestlasele ESTO-76, siis pole vähematki põhjust, miks Vancouver seda ei suudaks.

Sest peale Stokholmi võidukat suve on meil juba kolmes eestlaste keskuses kaadrid olemas, kes on alati nõus ulatama oma abistava vennakäe järgmiste ÜEP peakorraldajatele.

Ei tohi ka unustada, et Vancouver seisab Seattle ja Portlandi vahetus läheduses, mõlemad igati tuntud oma tarmuka ja teguvõimsa eestlaskonna poolest.

Kokkuvõttes — toetame täielikult neljandate Ülemaailmsete Eesti Päevade pidamist Vancouveris ja kutsume kõiki eestlasi kogu vabas maailmas seda ettevõtet igakülgselt toetama.

Jyri Kork
ESTO-80
USA komitee abiesimees

Trudeau:

Valitsus jatkab oma senist majanduspoliitikat

OTTAWA — Kanada Riigipanga laenuintressi määr tõusis möödunud neljapäeval rekordilisele tasemele 19.06 protsendile, kuid peaminister Trudeau mainis parlamendis, et valitsus ei kavatse tarvitusele võtta erakordseid abinõusid nende isikute abistamiseks, kes kõrgete laenuintresside tulemusena kõige rohkem kannatavad. Peaminister ütles, et valitsus on jäänud selle poliitika juurde, mis kindlaks määrati eelarve esitamisel. Sotsialistide juht Ed Broadbent mainis parlamendis, et valitsus peaks eriti neid abistama, kes hüpoteekide kõrgete intressinormide pärast on sunnitud oma majadest välja kolima, kuid Trudeau väitis, et valitsus ei kavatse astuda erilisi samme hüpoteekide intressimäärade alandamiseks.